

ПУ-ТУ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

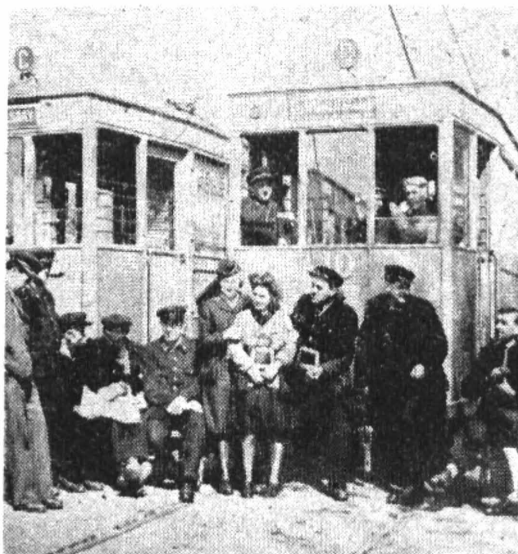
БОРОТЬБА І ДОЛЯ УКРАЇНИ —	
П. Потапенко	Стор. 3
СВІТ ЗА ТИЖДЕНЬ	4
БЕЛЬГІЯ В ТИХІЙ ТЕЧІЇ — Д. А.	5
ОБ'ЄДНАННЯ МАРОККО	5
В ПОЛОНІ У «ЮБЕРМЕНШВІ» —	
Володимир Гай	6
ЛЯДАВСЬКА ПЕЧЕРНА ЦЕРКВА —	
Олекса Степовий	7
ВІД ПАРИЖУ ДО РИМУ — Теренс	
Кілмартін	8
ПАРИЗЬКІ ВОРОЖКІ	10
ВИПАДОК З ДОКТОРОМ М. —	
Г. Пече	11
ЯК Я ВМЕР І ВОСКРЕС —	
Г. Морягін	12
СКЛЯНКА, ЩО НЕ РОЗБИВАЄТЬСЯ	
— Ахіле Кампаніле	13
ЯК ПОВОДИТИСЯ З ЖІНКОЮ —	
Жак Бекел	14
СПОРТ	16

Перед імператорським палацом у Токіо зібралось 20 тисяч японців, щоб урочистою демонстрацією вітати імператора з нагоди нової конституції. На фото: імператор ГІРОГІТО, що був колись для мільйонів японців божеством, приймає в цивільному убранні овації народу. (Фото Д.-Б.)

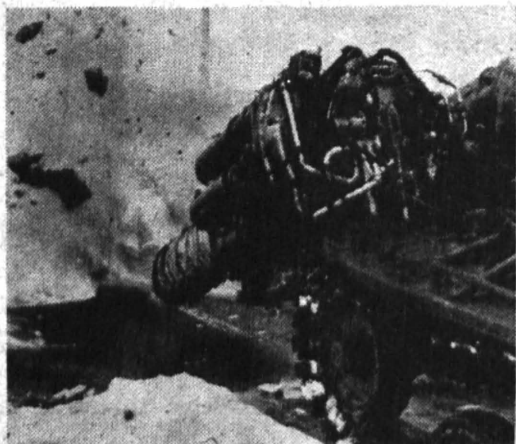
Леді МАВНТБАТТЕН (ліворуч), дружина англійського віцекороля Індії, в палаці в Новому Делі дискутує про соціальні проблеми з САРОВІНІ НАЙДУ — відомою індійською поетесою й активним членом проводу конгресової партії. (Фото А. Р.)

За винятком Парижу, по всій Франції трамвайний персонал почав сидячий страйк. Персонал версальського трамваю спокійно виграєється на теплому весняному сонці. (Фото Д.-Б.)

В німецькому театрі в Берліні поставлена п'єса Константина Сімонова «РОСІЙСЬКІ ПИТАННЯ». Ліворуч — Ганс Ляйбелт в ролі видавця Нью-Йоркської газети; праворуч — Ганс Георг Ляйбелталь в ролі репортера. (Фото Д.-Б.)

Після успішного використання дизельних моторів для очищення залізничних колій їх уживають тепер у Великобританії і для очищення вулиць. На фото: дизельний мотор, змонтований на тягач, за працю. Вихлипні гази швидко розтоплюють вуличний сніг. (Фото А. Р.)

Друга річниця німецької капітуляції була урочисто відсвяткована в Букарешті в присутності членів міжальянтської комісії в Румунії. На фото: румунський король МИХАІЛ розмовляє з британським членом Міжальянтської комісії віцемаршалом СТЕВЕНСОНОМ. (Фото Д.-Б.)

БОРОТЬБА І ДОЛЯ Українців

Друга світова війна висунула майже в кожній з воюючих держав, як основне, питання кількості населення. Політичні мужі держав Європи зауважують прогресивне зменшення кількості населення через брак народжень, зменшення робочої сили і занепад потенціальної потужності в колишніх світових державах.

Найбільш клясичним прикладом можуть бути такі великі держави, як Франція й Англія. Ці світові держави сьогодні поволі, але неухильно здають свої імперіальні позиції і починають виявляти все більший нахил до розпаду на окремі незалежні держави (Марокко, Вест-Індія, Бірма, Канада, Індія, Австралія, Єгипет і інші). Такий процес має глибоке історичне коріння. На підставі цього можна твердити, що він неминучий і для всіх інших імперіальних держав, що зростаючи за рахунок поневолення інших народів, досягають у своєму рості певної кульмінаційної точки і далі починають занепадати, переходити на стан другорядних держав, а іноді й зовсім зникають. Досить яскравим прикладом цього може служити історія колишньої римської імперії, що пережила цей шлях і нарешті розпалась на ряд окремих держав, які сьогодні виявляють ті самі ознаки росту й занепаду.

Головна ознака досягнення найвищої точки розвитку в кожному випадку — це припинення росту населення. Коли взяти це під увагу, можна констатувати, що майже всі народи Європи сьогодні досягли цього критичного рівня, і сучасна наука не має засобів, щоб запобігти цьому лихові. Можна твердити, що поряд із кількісним зменшенням народу відбувається певний психологічний перелам у населення, занепад його колишньої військової потуги.

Єдина країна, що не має покищо такого фізичного занепаду в Європі, — це Росія з її величезними резервами, що вже в кінці 19-го сторіччя виявила величезну експансію

і спромоглася опанувати шосту частину території на земній кулі.

Цікаве те, що в Росії з її 170 народностями лише слов'янські народи давали великий приріст населення, решта народів або розчинялися в загально-російським морі (народи фінські), або законсервовувалися (татари, узбеки), або поволі вимирали (кавказькі народи, дикі кочовики Азії). Це дало привід окремим письменникам Америки, як Джек Лондон, Англії — Велз, висувати теорію про те, що спадщину в Європі мають перебрати слов'янські народи.

Поміж слов'янських народів колишньої Росії найбільшу генетичну силу виявив український народ. Він за царського режиму незалежно від національного гніту, зумів за короткий час відвоювати й опанувати нові терени для своєї експансії та витиснути тубільне населення на друге місце. Найтипівшим у цьому випадку було поселення українців на Дону серед козаків, що завжди вороже ставилися до українців, на Кубані, над Волгою, в середній Азії (Сирій Клин) і на Далекому Сході (Зелений Клин).

Характерно, що український народ виявив значно більшу потугу серед інших слов'янських народів (росіяни, білоруси), і ці народи розглядали українців як найбільших конкурентів в опануванні величезних просторів Російської Імперії.

Можна назвати багато імен, що займали посади високих адміністраторів, військовиків та інших урядовців і то, не дивлячись на свою малу національну свідомість, все ж у праці виявляли прихильність до українців. Так відомий російський генерал Драгомиров був у приязних взаєминах із покійним Миколою Садовським і допомагав йому в організації українського театру в Києві. Найбільший землевласник на правобережжі України Терещенко руйнував польських і російських магнатів на Україні, закупаючи їхні господарства, привласню-

вав їхні родинні маєтки. Він же в своїх володіннях тримав службовцями тільки українців. Українські цукровики на початку 20-го сторіччя одверто почали виявляти тенденцію до відокремлення української промисловості від російської. І вже перед 1917 р. боротьба Півдня й Півночі починає набувати реальних форм.

Як далі було б, не трудно вгадати. На шляху цього біологічного потягу українського народу до його визволення стала жовтнева революція. Вона найбільше лиха завдала йому, більше, ніж царський режим за його панування, і тому саме, що більшевизм ударив у найвразливіше місце для українців, у його природні стремління до власної самоохорони й розвитку. Зрозуміло, що сучасні московські заправили обізнані з процесом історичного розвитку українського народу. Вони з усією жорстокістю нової влади намагаються його здушити. На протязі часу панування більшевизму на Україні провадиться перманентна боротьба його за зменшення сили нашого народу й забезпечення цим гегемонії російського народу на всій території Советського Союзу.

Треба зважати на те, що боротьба в таких формах нерівномірна, бо більшевизм провадить її цілком одверто й легально, тоді як українці ведуть пасивну оборону й намагаються зменшити кількість жертв, а така боротьба була і є найтяжчою для нас і небезпечною для нашого майбутнього. Коли взяти під увагу різні етапи цієї боротьби, можна побачити, що скрізь, де українці активно виступали за свої національні права, вони мали менші втрати і більший для себе зиск.

Так під час боротьби Директорії з більшевизмом Ленін змушений був визнати Україну як незалежну державу, і цей акт він порушив тоді, коли українці під впливом різних соціалістичних доктрин послабили боротьбу за свої права.

За часів штучного голоду 1933 р. Москва була задоволена масовим винищенням українського народу, цинічно заборонила подавати йому допомогу, але Любарське повстання негайно примусило Сталіна зрестися реалізації своїх планів щодо суцільної колективізації селянства.

Такі самі приклади можна подати з новітніх часів німецької окупації. Пасивне ставлення українців до німецьких прагнень опанувати Україну приводило до масового винищення населення, захоплення «ясиря», до диких висловів різних Розенбергів про те, що в Києві колись була німецька культура. Але рішуча постава українського народу у вигляді УПА паралізувала плани німців щодо колонізації України, порушила їх воєнно-стратегічні плани, затримала здачу контингентів.

Очевидно, тільки тому, що Україна ще спроможна протиставляти себе московській навалі, більшовики змушені дати УРСР більші політичні права, щоб цим замаскувати дійсні свої заміри нищення українського народу. З цього погляду треба розуміти прагнення советської влади об'єднати всі українські землі під своєю владою та пояснення советської влади щодо втрат серед українського населення за часів другої світової війни. За цими даними, населення України разом з приєднаними землями (Галичина, Буковина, Закарпатська Україна, Волинь і Басарабія) становить кругло 40 мільйонів осіб. Коли порівняти цю кількість з населенням на 1940 р., то побачимо загальне зменшення на 7 мільйонів осіб, не беручи до уваги нормального приросту. Більшевизм і у цьому випадку перекладає відповідальність на німців, що на протязі часу окупації України знищили чимало кількості українського населення.

Президент Франції ВІНЦЕНТ ОРІОЛЬ прибув до Орлеану, щоб прийняти участь у святкуванні дня «Жанни д'Арк». На фото: президент на вулиці Орлеану, ліворуч мер Орлеану др. П'єр Шевальє. (Фото Д.-Б.)

Для пересічного чужинця цих пояснень цілком досить, але для людей, що знають дійсний стан подій на Україні, їх мало. Під цими втратами ховається якась трагедія.

Втрати українців за час другої війни такі, як подають їх совети, великою мірою зроблені самими більшовиками.

Найголовніші етапи були такі:

1. Під час евакуації українців на Урал та Сибір 1941 року вивезено багато дорослого працездатного населення. Ці люди там залишилися і по цей час.

2. Після погрому німців «остарбайтерів» репатривували й вивезли на примусову працю до Сибіру на будівництво «Нової Німеччини», як про це подають останні відомості з краю.

3. Велика кількість українців з приєднаних земель, переважно інтелігенція, також примусово переселена за Урал.

Так виглядають втрати українців за другої світової війни. Можна констатувати, що вони найбільші поміж усіма народами, які провадили війну. Вони — наслідок тотальних сил, що коштом винародовлення націй намагаються зберегти своє панування. Ці сили діють протягом десятиріч і покищо не зустрічають перешкод з боку інших народів, що стоять на засадах культури й цивілізації. Можна твердити, що до цього часу взагалі культурний світ цим питанням не цікавився, бо все це робилось за «залізною стіною», і представники з недовірям приймали відомості про жорстокість більшовицького режиму. Лише поширення цього впливу на захід і втягнення в його орбіту інших народів примусило демократичні країни уважно вивчати цей режим, і це розкрило очі багатьом. Все ж для нас, українців, багато важить, щоб світ зрештою поволі почав розуміти небезпеку тоталітарного режиму. Треба нам тут, на еміграції, подбати про рятункові засоби, щоб припинити злочин над нашим народом.

Ці засоби, на мою думку, такі:

1. Ми повинні вжити всіх заходів, щоб ознайомити світ з дійсним станом на наших землях, показати всім, якими жертвами тримається там тоталітарна влада.

2. Тут, на еміграції, маємо досить науковців, політичних діячів. Вони повинні зібрати весь матеріал, починаючи з перших часів захоплення влади більшовизмом, правдиво описати його й видати спеціальну літературу, яку негайно розповсюдити поміж іншими народами. Сьогодні світова преса друкує розвідки про те, де поділись німецькі полонені, хто знищив поляків під Катинем, але ніхто не написав доброї розвідки про систематичне винищування українського народу, і то такими заходами, які більше відповідають добі Дарія, Чингізхана, Тамерлана й інших, що робили собі пам'ятники на людських кістках.

Український народ багато прислужився загальній справі розвитку культури й цивілізації і заслуговує на право існування на своїй землі. В світлі боротьби світу з тотальними режимами Україна у 20-тому сторіччі двічі була пляндармом, де заломлювались атаки ворожих потуг за опанування світу. Але світ покищо невдячний за ці жертви і тому наші зусилля мусять бути спрямовані на те, щоб в ім'я людської правди змусити цей світ стати на захист нашого народу.

Маємо всі підстави констатувати, що ворог аж занадто лютий і жорстокий, але він опізнився в своїх заходах. В сучасну епоху людство має інші ідеали, якими керується в суспільному житті; вони повинні бути достосовані й до нашого народу такою ж мірою, як і до інших народів культурного світу.

П. Потапенко

СВІТ за міждень

ХАРЧОВА КРИЗА В НІМЕЧЧИНІ

не серйозніша, як в інших європейських державах, знищених війною. Проте харчова криза в Німеччині створює багато більшу небезпеку, як у самостійних державах, бо перешкоджає окупаційній владі та новим німецьким політичним партіям перевиховувати німецький нарід і повернути його до демократії. З цих причин окупаційна влада, головню англо-американські військові управи, зареагували енергійно на голодові демонстрації німців та на заяви німецьких провідників, що теперішня ситуація — найкраща пропаганда для гітлеро-фашизму. Зразу, коли виявилось, що харчова криза поширюється незвичайно швидким темпом і дуже некорисно впливає на цілість німецького господарства та на німецьку продукцію, керівні чинники англо-американського військового управління розпочали акцію допомоги для німецького населення у своїх зонах, закликаючи одночасно німців не влаштовувати ніяких голодових демонстрацій, бо це тільки пошкодить усім німцям перед очима всього світу, а головню перед очима американського громадянства, що єдине може прийти з негайною й швидкою допомогою.

Головний командувач американської армії в Європі та головний командувач англійської армії на континенті звернулися до німецького населення, заспокоюючи його закликами. До Бремену почали прибувати перші кораблі з харчами із США.

Ця негайна, хоч і не дуже значна допомога німцям викликала серед французького населення та населення інших держав, що їх Німеччина була окупувала та майже повністю знищила, бурю протестів, мовляв, Англія й США надто переймаються харчовою кризою в Німеччині, хоч вона її сама завинила, але не йдуть із такою негайною й широкою допомогою до своїх союзників.

Теперішня харчова криза в Німеччині викликана не тільки післявоєнним хаосом, але й тим, що не вдалося здійснити постанов про господарську єдність, ухвалених на потсдамській конференції, та ще й тому, що великі аграрні обшири Німеччини — головне джерело харчування німців — опинилися під Польщею. Криза триватиме ще кілька тижнів, і німці в західних, головню в англо-американських зонах, муситимуть вдовольнятися не цілою тисячею калорій на день.

ГОСПОДАРСЬКА КРИЗА У ФРАНЦІЇ

що має своє коріння не так у післявоєнному непевному становищі, як у політичних причинах, поширюється з дня на день і може довести до внутрішніх і зовнішніх зрушень. У Франції відбувається проба сил між соціалістично-ліво-католицьким урядом і профспілками, що перебувають майже повністю під впливами комуністів. Розрив комуністів із соціалістами прийшов доволі несподівано. Комуністи спочатку підтримували намагання прем'єра Рамад'є в його господарській політиці зниження цін без підвищення платні, започаткований прем'єром Блюмом, але їх несподівано обійшли екстремістичні кола власної партії, оголошуючи страйк на автомобільних виробнях. Наслідком цього комуністам не

залишилось нічого іншого, як підтримувати своїх прихильників та вкінці вийти з уряду.

Політичні ускладнення поглибили господарську кризу у Франції. За страйком млинів і загрозою нестачі харчів пішло намагання працівників газо-електротехнічних виробень підвищити платню. Наслідком цього французький уряд, керуючись чинним законом за війни, перебрав контролю над електротехнічно-газовими виробнями, заявляючи, що у випадку страйку французький уряд застосує військо, а неслухняних робітників, що відмовляються працювати, та тих, хто поширюватиме господарську кризу до небезпечних розмірів, каратиме в'язницею до 5-тих років.

Професійні спілки оголосили, що вони не дадуть себе залякати і боронитимуться за свої права, а робітники газо-електротехнічних виробень почали страйк, сповільнюючи темп своєї праці, що вже першого дня дошкульно відбилося на господарському житті Франції. Проба сил між комуністичними профспілками й французьким урядом щойно в початковій стадії, і важко тепер сказати, хто в цій боротьбі вийде переможцем, тим більше, що в рядах членів профспілок щораз більше впливів здобуває ліво-католицька партія мін. Бідо (МРП).

ПОЛІТИЧНА КРИЗА В ІТАЛІЇ

що її сподівалися після димісії прем'єра А. де Гаспері, а він довгі тижні намагався переформувати свій уряд, вступила в догортривалу стадію. Прем'єрові де Гаспері не вдалося переформувати уряд, бо він зустрівся з гострою опозицією меншості соціалістів і комуністів. Ліві готові були погодитися на призначення деяких міністрів фахівців, але не хотіли допустити до того, щоб в італійському уряді мали більший вплив політики правого напрямку.

Намагання президента де Ніколя якнайшвидше зліквідувати небезпечну кризу італійського уряду не вдалися. Два політиків-сенйори ліберальної партії, Нітті та Орляндю, зустрілися з такою ж непоступливістю лівих партій, як де Гаспері, та відмовилися формувати новий італійський кабінет. В Італії утворилася в наслідок цього небезпечна ситуація, що загрожувала поважним зрушенням не тільки у внутрішній, але й у зовнішній політиці, і дійшло до того, що президент де Ніколя звернувся знову до димісіонованого прем'єра де Гаспері, прохаючи його взяти на себе функцію складання нового італійського уряду. А. де Гаспері, — а він голова найбільшої італійської партії християнських демократів, — погодився взяти на себе це доручення. Перші розмови з керівниками політичних партій, головню з провідником італійських комуністів, не виявили таких серйозних різниць у поглядах, як це було ще недавно. Тут зайшла якась несподівана зміна, тим більше характерична, що московське радіо почало виправдувати італійських комуністів, кокетувати з християнськими демократами, заявляючи, що комуністи згодні з ними й надалі співпрацювати. Імовірно, італійські комуністи побоюлися, що їх може спіткати доля їхніх французьких однодумців.

КОМУНІСТИЧНА НЕБЕЗПЕКА

в Канаді, США та державах Південної Америки була в останніх місяцях предметом широкої дискусії в цих державах. Наслідком цього завважено перші заходи, що мають на меті активно поборювати комуністичну небезпеку. Чистку від комуністичних елементів у державному житті започаткували США. Цього самого домагається Канада, а в Бразилії підписано закон, що оголосив комуністичну партію нелегальною. В Мехіко та Уругваї йде подібний розвиток, і президенти цих держав на окремі конференції обмірковували способи поборювання комуністичної небезпеки в південній Америці.

КИТАЙ ПАЛАЄ

і не може ніяк прийти до спокою. Після початкових успіхів військ центрального китайського уряду комуністичні китайські війська, одержавши допомогу, почали сильний протинаступ, відкидаючи частини центрального уряду назад. Не зважаючи на те, що ген. Чан-Кай-Шек і народня китайська Рада висловилися за закінчення громадянської війни, вона триває в усій своїй силі та жакіттях. Комуністи зуміли вплинути на студентство, що zorganizувало декілька серйозних протиурядових демонстрацій. Ситуація китайського центрального уряду стала доволі серйозна, і представник цього уряду заявив, що центральний китайський уряд не зможе здержати наступ китайських комуністичних військ без негайної широкої допомоги Америки.

ПАНУВАННЯ АНГЛІЇ В ІНДІЇ

що тривало два століття, має закінчитися в травні 1948 року. Від цієї хвилини Індія має керувати сама собою. Провідники Індії намагаються зробити все, щоб створити такі умови, які дозволили б їм перебрати до рук владу в Індії. Основною проблемою стали сьогодні домагання мусулманського населення, що начисляє 100 мільйонів осіб, які домагаються самостійної держави Пакистану.

Новий віцекороль Індії прибув до Лондону, щоб обміркувати з англійським урядом умови та спосіб передавання влади в Індії до рук індусів. Його намагаються знайти розв'язку індійських сумеречностей та погодити два великі табори не вдаються, як і досі не вдавалися його попередникові лордові Вейвелові. Провідник мусулманського союзу Джіннаг настирливо домагається самостійності Пакистану, а провідник індійської конгресової партії хотів би за всяку ціну вдержати єдність Індії. Тисячі жертв безупинної різанини між обома таборами перешкоджають порозумінню. Вінстон Черчилл, що гостро критикує теперішній англійський уряд за його розвалювання британської імперії, заявив, що на випадок відходу англійців з Індії, там розгориться кривава громадянська війна. Коли взяти до уваги, що в Індії, крім 12 провінцій, існує ще майже 600 князівств, з яких кожне хоче бути самостійним, можна вірити, що думка лідера опозиції англійського парламенту правильна.

В. Год.

ОБ'ЄДНАННЯ МАРОККО

Керівник мусулманського інституту в Парижі, Сі Каддур беп Хабріт, що виїжджав у середині квітня з Парижу до Танжеру, дав кореспондентові ІНС С. Маїссі інтерв'ю з приводу сучасних проблем Марокко.

Сі Каддур сказав, що головне — поставити питання про об'єднання Марокко всупереч теперішньому штучному поділові його на французьку та еспанську колонії та інтернаціональну танжерську зону.

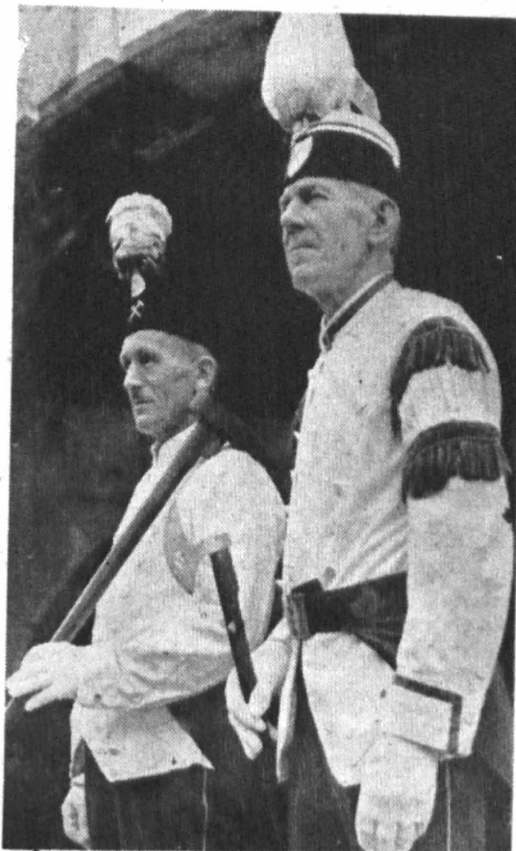
В минулому, — заявив Сі Каддур, — султан не мав змоги відвідувати часто Танжер через занадто велику віддачу. Уже майже шістдесят років не було таких відвідин. Перед запровадженням французького протекторату в 1912 р., — каже Сі Каддур, — Танжер був місцем осідку чужоземних дипломатів; положення міста при вході до Середземного моря надало йому космополітичного характеру. Еспанці, французи, італійці, англійці й американці створили в Танжері новочасне життя та автономне врядування.

»Еспанці одержали від Франції обіцянку, — так говорить Сі Каддур з приводу минувшини Марокко та сучасних завдань політичної відбудови, — »що їм забезпечується певний вплив у районах Мелілли та Сеути. На ділі еспанці створили таке урядування, яке набирає все більшого осягу й сягає фактично мети побудувати незалежний уряд в районі тетуанського каліфату.

Султан, — каже Сі Каддур, — далі підписав у 1912 році договір про протекторат із Францією, і лише з самою Францією. Цей інтернаціональний договір не ставив під запит політичну єдність країни. Тому рішення — ще більш поглибити інтернаціональний характер Танжеру, прийняте в Парижі в 1945 році, було зустрінуте султанським урядом з ворожістю.

Марокко, — вказує Сі Каддур, — досягло великих успіхів, як у господарській, так і в духовій царині, і за війни значно підтримувало альянтів.

Так численні марокканські дивізії воювали в лавах французької армії на театрах війни Італії, Франції та Німеччини. Тому несправедливо в подяку за цей внесок у війну поглиблювати ще більше поділ Марокко на частки, бо це суперечить усім традиціям і віковій єдності країни.

Що року в понеділок на Зелені Свята в Берхтесгадені, найбільшому соляному руднику Південної Німеччини, відбувається свято гірників. На фото — гірники в традиційних протягом сторіч парадних уніформах.

(Фото Д. Б.)

БЕЛЬГІЯ В ТИХІЙ ТЕЧІЇ

Бельгійська політика ввійшла в тиху течію. Коаліційний уряд з Поль Анрі Спааком на чолі користується широкою популярністю серед населення, хоч невідомо, чи забезпечено йому спокійний розвиток на 25 років, як це заявляє прем'єр-міністер.

Особливе схвалення від населення знайшли три урядові заходи: обмеження раціонованих товарів до вісьмох: хліб (до наступного врожаю його видають 300 грамів на день), масло, маргарина, товщ, цукор, шоколад, м'ясо й картопля; обмеження основного приділу вугілля до чотирьох центнерів на місяць і поширення умов внутрішньої поштової оплати на Нідерлянди.

Не можна твердити, що уряд користується необмеженою підтримкою бельгійського народу. Газети різних політичних напрямків у своїх передових указали на те, що почата урядова політика може означати або все, або нічого, цебто вони стежать за тим, куди вона приведе.

Жінки дуже задоволені, що їх допустять до наступних парламентських виборів. Але велике незадоволення викликає незмінність дотеперішніх цін і заробітної платні.

Навколо королівського питання ще вирує буря. Чи має повернутися з вигнання на трон король Леопольд, чи заступити його інший, — ця проблема мусить бути розв'язана, якщо бельгійці хочуть стабільного уряду на 25 років.

Флямандсько-вальонські протиріччя, не впливаючи безпосередньо на склад уряду, діють за кулісами політичної сцени.

Вальонський рух незалежності, що досі мав лише незначний вплив, після визволення країни від німецької окупації постійно зростає.

Вальонський конгрес, що відбувся на початку травня, прийняв план федералістичного поділу Бельгії, який мав забезпечити вальонцям автономію.

Бельгійська палата представників схвалила його, як схвалили його й 33 вальонські депутати парламенту.

Внаслідок великого приросту населення флямандський вплив у Бельгії міцнішає, а вальонський спадає. Крім того господарське багатство Фляндрії збільшилось у наслідок відкриття двох нових вугільних обширів, що притягають до себе вальонську промисловість.

Ще до війни флямандська мова була визнана за рівноправну. Флямандці розмовляють поруч з рідною також і французькою мовою; вальонці ніколи не вивчали флямандської мови. Тому в багатьох двомовних районах вальонські мери й урядовці мусили поступитись своїми місцями перед флямандцями. За німецької окупації німці відпустили на волю багатьох флямандців, бо сподівались, що на підставі расового споріднення зможуть з ними краще співпрацювати. Але флямандці виявили себе добрими патріотами. Вальонці залишилися у в'язницях. Це залишило після себе велику злобу. Вальонців щораз більше непокоїть зростання господарської орієнтації Бельгії на Голляндію та тісніші торговельні й фінансові взаємини між обома країнами. Але загалом вальонське питання для Бельгії — це лише одна з багатьох внутрішньо-політичних проблем, що не має безпосереднього впливу на загальну політику держави.

(D. A.)

З МІСЦИНІ У ЮБЕРМЕНШІВ

(УРИВОК З РОМАНУ «ЛИХОЛІТТЯ»)

Напроти Черкас на Дніпрі, ближче до лівого берега чимало піщаних островів, густо порослих вербами й лозою. Вони тягнуться на багато кілометрів. Восені сорок першого року жахливий вигляд мали ті острови. Багато тисяч матерів, жінок, сиріт довго ще оплакуватимуть своїх рідних, що там загинули. Острів густо перекопаний ямами, сховищами, розбитими бункерами, вздовж і впоперек переораний гарматнями. Від уламків сталі ясний дніпровий пісок зробився іржаво-рудим. Ще стояли встромлені багнетами в пісок советські гвинтівки. Верби вирвані з корінням, збите посохле гілля. Трупі, іноді присипані піском, але багато побитих лежали там, де спіткала їх смерть. Людей стільки, скільки опалого листа з тих верб.

Миколі хотілося їсти. Он остронь розбиті скриньки з бляшанками. Він відкрив одну; в ніс ударили пахощі консервованого м'яса, але видалося, що то шматок того трупа, який лежав поряд без голови. Мимоволі зиркнув на вербу — між гіллям застрягла голова з шматком плеча; на ній сталевий шолом з червоною зіркою, міцно підв'язаний ремінцем під підборіддям. Мертва голова з смертельною тугою дивилася на Миколу, очі згасли, провалилися ямами, може, їх виклювали хижі птахи. Микола сціплює зуби, кидає бляшанку й біжить, іноді оглядаючись, бо видавалося, що голова доганяє його.

Тисячорука, жорстока, розлютована й неблагана смерть бушувала на українських землях улітку і восені страшного 1941 року. Рясно поливалася кров'ю наша земля, стоптана полчищами німецьких варварів. Стотисячні валки переворотних війн і нечувано жорстоким режимом полонених заповняли шляхи. Довгими сірими гадюками тяглися колони на південь і захід. Німці поспішали, бо боялися, що нелюдська поведінка збунтує ту масу людей, і голодом навмисне робили полонених інертними, напівживими і напівбожевільними людьми. Охлялих, замучених гнали бігом.

— Льос! Льос! Льос! — вигукували крижаві пси Гітлера. Хто відставав, без милосердя добивали з автоматів, кидали трупи обабіч дороги, понад шляхом у безладді лежали розірвані, роздуті, немов самовари, люфти великих советських гармат. Вони, неначе дороговкази, показували шлях, куди вели полонених.

Сіра людська маса, немов річка брудної води після зливи, вливалася у велику яму покинутої вийми величезної цегельні. За кілька років на цеглу вибрали те величезне глинище. Його дно вкрите немов сірим мохом. Микола Солодуб придивився й побачив, що мох той ворухився, хвилювався й переповзав з місця на місце.

— Та то люди! — вжахнувся.

Там уже було понад сто тисяч полонених. — Льос! льос! льос! — гарикала вартя.

Несподіваний удар палицею по голові обпік Миколу. Задні напірали на передніх, падали разом, скочувалися в яму.

Хорольська яма! Хто був там, чи в подібній, хто пережив німецький полон, той розуміє ціну й вартість життя! Хто побував у німців у полоні й залишився живий, то щаслива людина. Скільки їх, скільки подібних до цих ям переходових таборів було в Хоролі, Лубнах, Миргороді, Кременчуці, Черкасах, Чернігові, Вінниці.

— Навіть етапна північ ніщо порівняно з цим, — прошепотів Солодуб.

Безперестану падав дощ. Холодна, настірлива осіння мжичка не вщухала третій день. Глина глибоко розкисла, полонені розмішували ногами болото; взуття часто залишалося в ньому, ступити було страшенно важко. Новаки питали в старших:

— Давно тут?

— Три тижні.

— Їсти щось дають?

— Нічого. На сто тисяч лише тисяч п'ять щасливих отримують юшку з води, але скільки людей роздавлять, скільки заб'ють, не питає.

Дощ не вщухав. Коли таке було потрібне сонце, його не було, воно згасло разом з надією видертись із страшної ями. На серці туга. Голод смочче шлунок, знесилює, схляє людину донизу. Згори дощ, під ногами багно, на обрії ями на тлі сірих хмар високий колючий дрот, кулемети на триніжках і оскажені німецькі пси-есесевці з емблемою смерті на кашкетах.

Микола розшукав невеликий схил, де ще не дуже розкисла глина, і присів поряд невеликої купи полонених. Плащ-намет натягли на голову, тримали його за різки; намет ледве захищав від дощу чотирьох випадкових людей, об'єднаних спільною метою: будь-що зберегти життя у пеклі полону. Микола розв'язав торбину, витяг голову сирію капусту — його остання здобич — і роздав пелюстки своїм товаришам. Вони хрупали, немов кролики.

— Капуста — це добре. Кілька днів ми їли кукурудзне стебло, але й воно кінчилося. Після пелюсток рудуватий черніговець розломив по половині два твердих, немов дерев'яні кілки, качани кукурудзи.

— Іжте. Жуйте. Воно м'якше від дерева.

— Дай шматочок, може, вгамується голод, — попросив Микола, — я був у советських таборах, бачив там жахливі картини, але краще відсидіти рік у таборі, ніж у німецькому полоні день. Там щодня давали найменше триста грамів хліба, а іноді й два фунти.

— Хліб. — Так ласкаво, немов слова молитви, промовив молодий безвусий старшина. — Ми повірили німцям, пішли до них, як до друзів, вони ж писали в листівках: »Червоноармійці, приходьте до нас, принесьте з собою казанки, ми нагодуємо вас, у нас багато їдла«.

— Прокляті пси. Коли я залишуся живий і дірвусь до зброї, не буду брати їх у полон, буду нищити зразу, — сказав літній вояк.

— О, Боже мій, що роблять люди з людьми? А я колись гадав, що німці культурна нація, — сказав інший.

— Е, брате! Видко непотрібні їм люди. Німці все життя мріяли про нашу землю, от що, — з'ясував Микола Солодуб.

— Це видко з усього...

Ніч. Дощова й темна. Під шелепотіння крапель тихенько передавали:

»Рівно у північ робимо прорив, хто хоче присєднатися. Збудемо волю.«

Але вночі несподівано освітілося небо ракетами, почалася стрілянина. Кулеметним вогнем косили полонених. Лише перші лави підійшли до дроту і впали, пронизані кулями, розірвані гранатами, скочувалися на дно страшної ями. Годину гарячою зливою куль обстрілювали безборонних людей. Купи побитих і пораних залишилися на дні

глинища. Жорстоке серце ворога не має жалю до переможеного. А вранці жорстоко помстилися німці за нічну спробу. Вони робили якусь дику перевірку, виставляли в ряди й проганяли перед загородою. Офіцери оглядали кожного. Зовсім знесилені й охлялі проходили полонені. Міцніших і витривалих заганяли за загорожу. Солодуб зрозумів, що вони хотіли вибити здорових, зламати спротив. Це було за німецькими поняттями, бо вони завжди так поводитися зі своїми полоненими ворогами.

Микола Солодуб потрапив в окрему загороду. Звідти відводили сотнями й розстрілювали з кулемета на очах в останніх. Це було зранку до полудня. Чотирнадцять сотень відвели з загороди на узгір'я. Чи німці втомилася стріляти, чи захотіли обідати, але кулеметники пішли.

Рудий фельдфебель ткнув у груди Миколу.

— Ком міт! Німець відібрав чоловік із сорок прибирати трупи. Він стояв задумливий, дивився на змочене кров'ю поле і мацав рукою землю, чорну, сирову, родючу землю.

— Він мабуть гадає, угноїти нашими тілами цю землю, — подумав Солодуб. Сорок мусіли закопати тисячу чотиреста. То була надлюська праця. І саме головне, тривожна думка про те, що їм теж доведеться вмерти, не покидала Миколу Солодуба. Але увечорі він знов потрапив до ями. Коли підійшов до своїх друзів, розсміявся.

— Ха, ха, ха!

— Ти збожеволів? Чи що?

— Ха, ха, ха! Я відкрив страшну істину. Відкрив, що всі соціалізми однакові. У мене важка місія при соціалізмі бути робокопом. Ховати людей. Там у таборах мене примушували ховати розстріляних. Тут теж. Будьте ви прокляті!

— Хто?

— Хай буде проклятий навіть той, хто згадає за соціалізм чи різних вождів чи кривавих диктаторів жахливого двадцятого століття...

Микола Солодуб ледве заспокоївся. Сімнадцять день він прєсидів у Хорольській ямі, виснажився й охляв дорешти. Ніхто б тепер не пізнав у тій брудній, схудлій, кволій, неголеній, зігнутий постаті колишнього чорнявого веселого парубка...

Полонених погнали на Кременчук.

— Води, води, води...

Висохли всі криниці, річки. Не напоїти їм ту масу людей.

— Води...

В селі стояла криниця з журавлем, дівчина брала воду. Кинулися всі захопити хоч краплю. Почалася стрілянина. Трупи падали навколо криниці. Кров текла у воду, але її пили рожеву вату. Дівчина всміхалася й поїла, поїла... Офіцер з пістоля убив дівчину. Труп її упав на цямрині.

Сивіли жінки, бо чоловіків не було в селі, не було кому боронити. Молов'яки десь у тяжкій неволі. Чи не в полоні?

— Лихо, лихо, лихо...

— Льос, льос, льос, — чулося скрізь.

Полонених пригнали на болотяний берег, розставили варту. Ночівля. Сісти не було де, під ногами вода, трясовина.

— Невже не можна було трохи вище, на полі дозволити ночувати?

— Ні. Це не входило до програми німців.

Прийшла ціла делегація жінок, просили дозволу передати допомогу полоненим. Лише коли офіцерові принесли печену гуску, він дозволив населенню нести передачу.

Жінки й підлітки привезли кілька фур хліба, вареної картоплі; роздавали полоненим. Але дуже важко було навіть роздати. Варта наводила порядок, ляскали

Лядавська печерна церква

Наддністрянщина — це одна з кращих частин України.

Яри, балки, горби та рівнини — все це вкриті яблуневими садами, виноградниками, лісами та ланами колосківців. Від самісінького Збручу до містечка Ямполлю бурхливий Дністер проклав собі глибоке річище через гірську височину, що являє собою продовження карпатських відног. Тепер йому довелося текти серед стрімких скель третичного силурійського вапняку. Ця порода крихка і з великою кількістю щілин, з яких утворилось багато різноманітних печер понад самісіньким Дністром.

Кажуть, що в тих печерах жила колись первісна людина і водились якісь велетенські тварини, що тепер уже вимерли. Археологи знаходили там багато кісток і на підставі них робили свої висновки. Ці висновки збігалися з народними переказами.

Знайдені кістки свідчили, що в тих печерах жив колись мамут, а знахідки вжиткових речей кам'яної доби ясно промовляли за те, що тут жила первісна людина.

В 1883 році, з доручення розпорядчого комітету УІ археологічного з'їзду, професор Київського Університету Володимир Антонович зробив наукове дослідження наддністрянських печер. Як наслідок цього 1886 року в Одесі вийшла книжка «Про скельні печери на березі Дністра в Подільській губернії». В цій праці наш учений поділяє всі наддністрянські печери на дві групи: до першої він залічує всі печери природного походження, що їх людина лише пристосувала до власних потреб. До другої групи належать печери цілком штучні, що їх у пізніший період видобули люди для культурних або військових цілей.

Крім того, були й такі печери, де на початку розвитку християнства містились церкви і навіть монастирі. Велику частину тих культурних пам'яток уже знищив усепожираючий час. Але дещо цінне дійшло до наших днів. Один із таких найстаріших пам'яток розвитку християнства на Україні — це Лядавська печерна церква.

Село Лядава розляглося на узгір'ї Наддністрянської височини. Це дуже гарне старе село над самим Дністром. Воно рясно вкриті яблуневими садами, виноградниками, а навколо темносині ліси та золотисті поля кукурудзи. Свою назву воно напевне дістало від маленької річки, що перетинає його на дві частині. Та річка зветься «Лядава»; це — північний доплив Дністра.

постріли. Життя було дешево, дешевше від шматка хліба. Один із чотирьох друзів трохи швидше хотів дістатися до хліба й упав поцілений у голову. Вранці, коли валка посунула далі, місцеві селяни ховали чимало вбитих. Матері розшукували синів, молодіці чоловіків. Горпина Чекалук пізнала свого чоловіка, голосила. Плач стояв над селом.

— То тебе пригнали сюди, щоб на моїх очах убити. Лихо, лихо...

— Десь над нашими чоловіками так голосять жінки в інших селах України.

Микола дуже охляв. Байдужим здавалося життя. Крутилися навіжені думки. Філософія — дурниця. Вся філософія — шматок хліба. Мистецтво — це ж божевілля. Ось воно, найвище німецьке мистецтво. Вони впилися з насолоди, спостерігаючи страждання полонених. Перемога настільки запаморочила їм голову, що вони вважали себе дійсно обраною нацією.

І ось поблизу цього села на високій горі, в скелі на сорок п'ять метрів над звичайним рівнем Дністра ще до початку війни 1941-го року була печерна церква «Усікновіння голови Івана Предтечі». Це велика печера в скелі силурійських вапняків третичного періоду археологічної епохи. Існує переказ, що колись ця гора була вкрита густим предковичним лісом, і ніхто з людей не порушував спокою первісної природи. Лише св. Антоній Києво-Печерський, повертаючись із Атону до Києва, зупинився тут на горі в цьому лісі і жив життям пустельника. Той же переказ розповідає, що цю печеру видобув той же святий, і в ній він заснував церкву та монастир.

Компетентні люди-археологи підтверджують, що дійсно ця печера не природна, а видобана штучно, і цілком можливо, що у XII—XIII столітті в ній був православний монастир. Ще й тепер поруч із церквою в одній скелі висічені в декількох місцях кімнати; в одній із кімнат видно сліди кам'яних столів. Ці печери народ зве келіями, а про печеру з слідами столів існує переказ, що то була їдальня для ченців.

Відомо точніше, що вже в першій половині XVIII століття в лядавській печері був уніятський василіянський монастир. Наставником його був відомий Йосафат. В 1745 році монастир був ліквідований ніби через те, що він не мав власних, постійних коштів. Усе майно було передане до Шаргородського монастиря, а в Лядаві залишилися лише церковні речі та існувала й далі печерна православна церква.

До 1848 року це була велика печера з одним виходом, але всередині вона розділялась на дві окремі печери. Кожна з них мала свій самостійний престол. В одній — головній церкві — був престол на честь «Усікновіння голови Івана Предтечі», а в другій — «Святої Великомучениці Параскеви».

Обидві ці церкви були непомітні, бо містились серед густого лісу, і до них вела лише вузька стежка, що звивалася поміж столітніми дубами та великими кущами кизилу. Потім ліс був вирубаний, а на тому місці лишилися хащі кизилу та ліщини.

В 1848 році коштом вірян села Лядави були зроблені деякі поліпшення. Замість стежки для пішоходців була прокладена на схилі гори широка дорога з дерев'яними поруччями. До печери був прибудований

Микола Солодуб вирішив. Однаково за кілька днів загине. Він тихо, немов неживий, поповз уночі через сліпуче-білий струм прожектора. Чи може вартовий заснув, чи дуже непомітно повз Микола, але він минув смертельну зону, на полі плазував, а коли силуети вартових розтали в темноті, став на ноги й пішов у степ. Вияв вітрець десь із південного заходу, а Микола стирив з лоба холодні краплі поту.

Манівцями, подалі від доріг ішов він у напрямі до Дніпра. Іноді заходив до невеличких закинутих хуторів, де не було німців. Його годували, давали харчі на дорогу. За тиждень трохи віджив і навіть мурмотів два рядки з пісеньки:

«Хлібом кормили мене,
А хлопці давали махорки...»

ВОЛОДИМИР ГАЙ

кам'яний приділ, а верхній ярус цієї прибудови був дерев'яний і служив за дзвіницю.

Ця церква — це один з найцікавіших археологічних пам'яток церковної старовини Поділля.

Тихий, спокійний закуток, від нього віє старим літописним періодом історії нашого краю. Низенькі склепіння, відсутність вікон, старий живопис на образах і тьмяні вогники воскових свічок — усе це діє заспокоїливо й переносить нас у далекі сутінки початків християнської культури на Україні.

В головній церкві звертаємо увагу на великий образ «Усікновіння голови Івана Предтечі». Живопис на цьому образі дуже старий, оригінальний і дуже добре збережений. Це дуже відомий образ; народ поважає його як чудодійний. Колись, ще в добрі часи, у храмовий день — 29 серпня (ст. ст.) на поклін до цього образу щороку з'їжджалося багато людей з усього Поділля та цілої Басарабії.

Лядавська печерна церква, як цінний історичний пам'ятник, привертала до себе увагу багатьох людей в різні історичні періоди. Про це свідчить одна причільна стіна церкви, що складається з того ж білого вапняку; вона має на собі безліч написів старослов'янською, польською, литовською, латинською, вірменською, молдавською, турецькою і навіть татарською мовами. Всі ці написи являють собою прізвища відвідувачів та дати перебування їх у цій церкві.

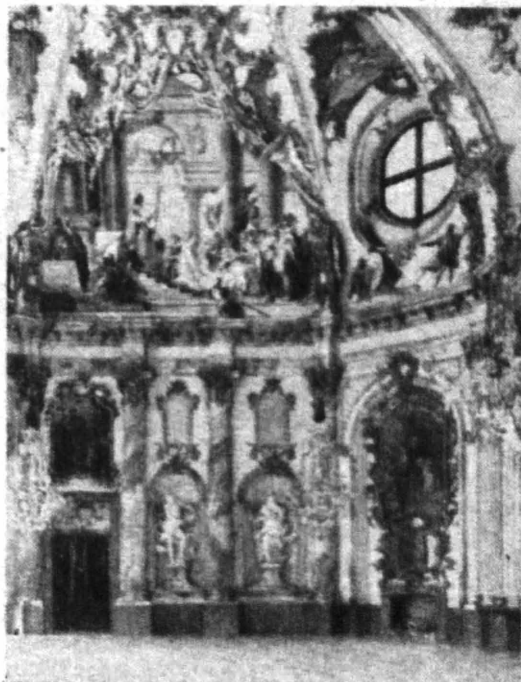
За свій довгий вік лядавська печерна церква бачила всіх: від ласкавого литовця до дикого татарина. Але все те пережила й продовжувала вислухувати щирі молитви своїх парахвіян. Але цієї останньої війни цей історичний важливий пам'ятник не пережив.

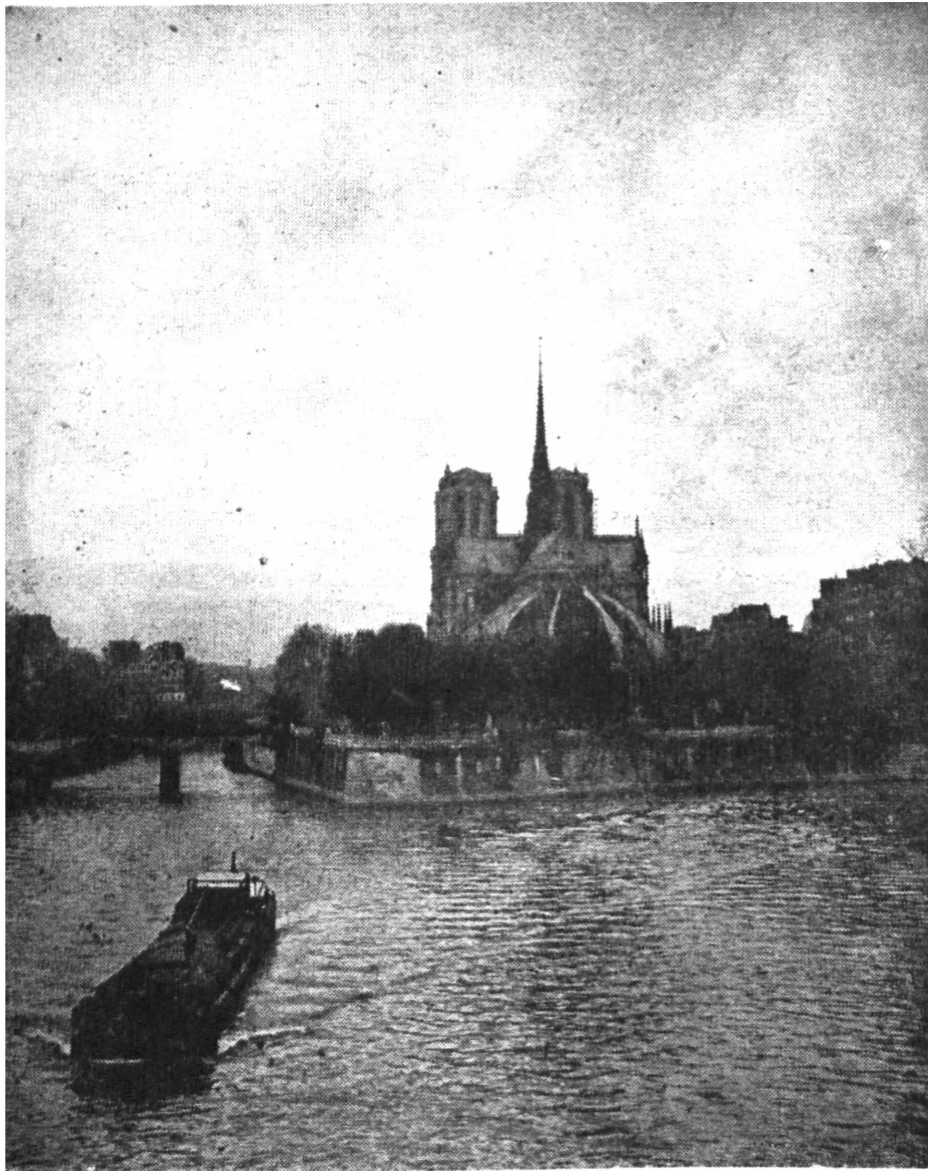
Як відомо, Дністром ішов кордон між Советами й Румунією. Володарі, мотивуючи цим, заборонили богослужіння в Лядавській печерній церкві і влаштували в ній склад бойового спорядження. Відступаючи в серпні 1941 року, російське військо висадило головну церкву Івана Предтечі разом з чудодійним образом «Усікновіння голови Івана Предтечі».

Ми певні, що майбутність засудить цей злочин як найбільш варварський і дикий.

Друга церква «Великомучениці Параскеви» Божим чудом уціліла від вибуху, і в 1942—43 роках там знову славили Великого Бога.

Олекса Степовий

ПАРИЖ. На фото ліворуч НОТР-ДАМ — Собор Божої Матері. Перший камінь фундаменту Собору заклад у 1163 році папа Олександр III. Праворуч — РИНОК КВІТІВ. Трохи далі видно «НОВИЙ МІСТ» — найстаріший у Парижі. Хто побачить на ньому водночас білого коня, священика й руду жінку, матиме нещастя.

Від Парижу до Риму

Дивовижна легкість і самовпевненість, з якою деякі журналісти оцінюють чужі країни на підставі однотижневих відвідин. Але такі поверхові оцінки бувають непевні. Тому я обмежуюся лише особистими враженнями від моєї короткої подорожі до Парижу й Риму.

Прибувши до Парижу вперше після 1944 року, я був приємно здивований поліпшенням матеріального стану. Але швидко настало й розчарування та неспокій з приводу духового й морального замішання, що є в наслідок жорстокої політичної «хвороби».

Париж «став нормальним» у подвійному розумінні. З одного боку, залишилось мало ознак хаосу перших місяців після визволення, коли транспорту практично не існувало, постачання харчів було скудне, була відкрита лише купка «чорних» ресторанів; газ і електрика суворо раціоновані, а вугілля майже неприступне. На вулицях знов ходять потворні зелені старомодні автобуси, метро функціонує, як перед війною, можна за помірну ціну найняти таксі і, не зважаючи на місячний раціон бензини (20 літрів), кожний власник авта їздить ним досить регулярно. Щодо харчового стану вважають, що не існує справжнього недоживлення, і коли б був кращий розподіл та контроль цін, ніхто б не голодував.

З другого боку, «поворот до нормального політичного життя» став поворотом до роз'єднаності, продажності, опортунізму й послідовно до марноти, що характеризувала останні роки третьої республіки. Єдність породжена була рухом спротиву. Вона багато обіцяла, але виявилась минущою й позірною. Дух відродження вмер під впливом відновлення старих сварок і виникнення нових. Політики й публіцисти ведуть у паризькій пресі кампанію взаємних обвинувачень і образ. Щодня розкриваються нові скандали, що захоплюють і національних діячів, наприклад, колишнього прем'єра Гуена. У Франції скандали становлять складовий елемент виборчої гри.

Болото політики

В політиці французи страждають на хвороби свого характеру: крайнього індивідуалізму й схильності до егоїзму та суперечливості. Може, свідомість цих хит та прагнення до порядку й єдності спонукає багатьох французів голосувати за комуністів, — за цю найдисциплінованішу й наймонолітнішу політичну партію. Інших це саме примушує збиратись навколо людини, що стоїть над дрібною боротьбою партійних політиків і хоче репрезентувати міцну, об'єднану й ростучу Францію, тобто навколо генерала де Голля.

«У Франції», — писав Франсуа Моріак під час останньої виборчої кампанії, — «політика — це скаламучений бруд.» — Вона здійсмає, цитуючи фразу Етса, «бруд і сказ людських примх». Але, як зазначив редактор прекрасного незалежного часопису «Комба», «Франція, не зважаючи на все це, не заслуговує ганьби, яку закидають їй деякі французи». Дійсно, не можна ігнорувати результати, що їх досягнуто в галузі відбудови й економічного відродження. Наприклад, відбудова залізниць здається чудом порівняно до стану їх після боїв 1944 року, а французькі вугільні копальні добувають тепер вугілля на 15% більше, ніж до війни.

Інтелектуальне життя

Париж швидко відновлює свою позицію культурного центру світу. Літературі, музиці й малярству не бракує життєздатності. Недавно з'явилось кілька чарівних фільмів, зокрема елегантна «Пасторальна симфонія» та «Красуня і тварина». Як і Лондон, Париж переживає театральне піднесення, але стандарт тут вищий. Посилився інтерес до англійських і американських п'єс. Слід відзначити блискучу й вдумливу виставу «Гамлета», що дав Луї Баро в театрі Мариньї. Дві нові п'єси М. Сартра — «Поважна повія» і «Непохоронені мерці» викликали суперечливі оцінки і

здивували пуритан американців та «Рух Спротиву». До речі, екзистенціалізм уже втратив дещо зі своєї модності, хоч залишається ще могутнім явищем сучасної французької думки.

До Риму

З Парижу я їхав до Риму в «східньому експресі» — подвійно оманлива назва, бо поїзд їде не на схід, а на південь, до того ж надзвичайно повільно, особливо в межах Італії. В Льозанні я зупинився на добу. Хто може переїхати Швайцарію — цей новий Ханаан, рай порядку, стабільності, достатків серед розподіленої й озлидненої Європи, — не побувши в ній хоч трохи? З чистим сумлінням я замовив багатий, добре зготовлений обід. У тютюновій крамниці мені пропонували в необмеженій кількості сигарети всіх гатунків, від «Плейерз» до «Лякі Страйк». Але найприсмніше було зустрічати скрізь давнє ввічливе поведження.

«Швайцарія мудра», — сказав мені пізніше в поїзді італійський провідник, коли я звернув увагу на диспропорційну вартість швайцарського франка порівняно з фунтом стерлінгів та італійською лірою. — «Вона тримається осторонь від війни. Було б добре, коли б ми робили за її прикладом».

Подорож до Риму, хоч занадто повільна, не була неприємною. Мілян вразив мене найпотворнішим в Європі вокзалом і найпотворнішим собором.

Після суворої сірої елегантності Парижу Рим зустрічає теплом і кольорами. Якщо епітет «елегантності» спадає на думку, коли згадуєш французьку столицю, то для Риму найбільш відповідає епітет «величний».

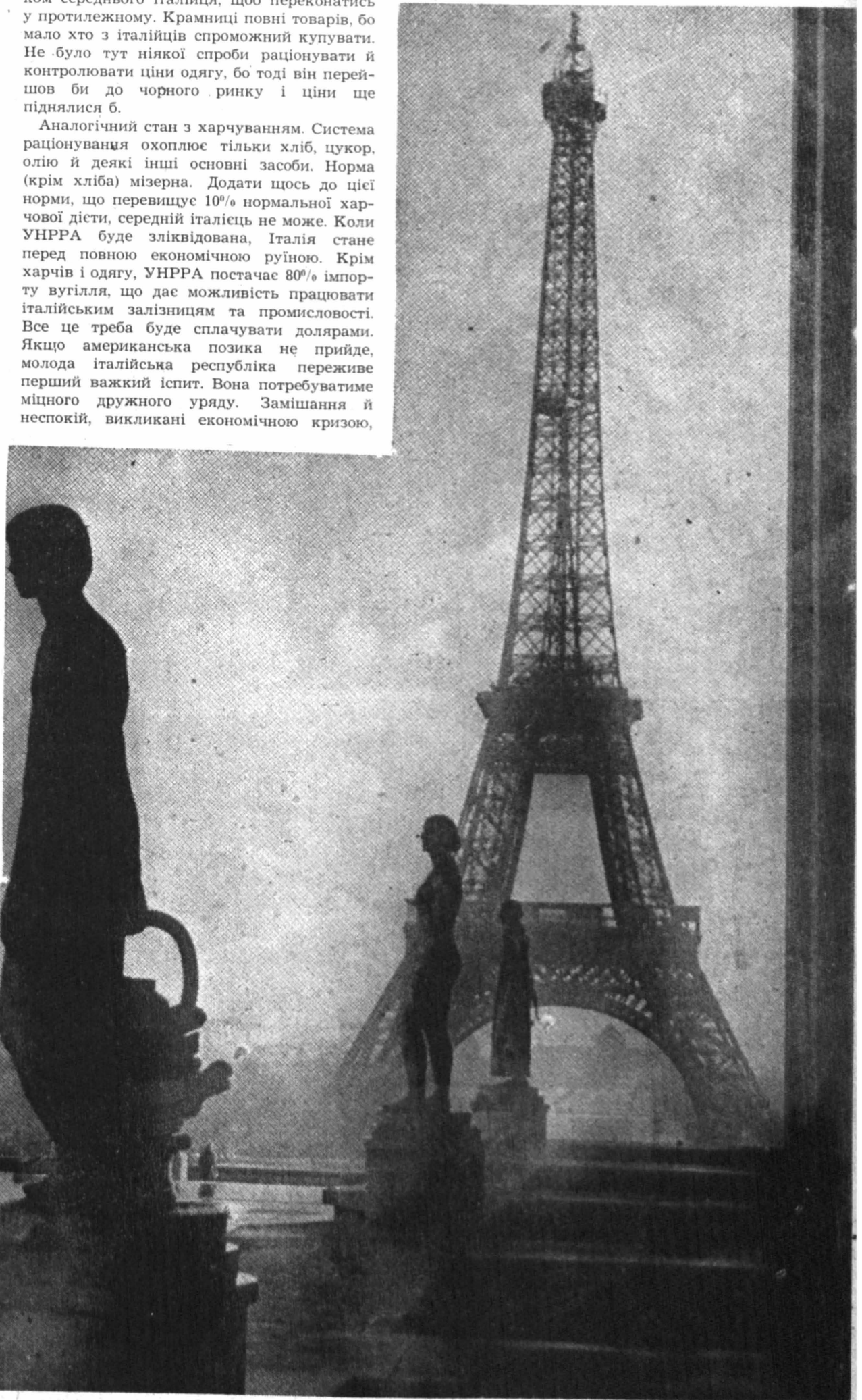
В його архітектурі домінує барокко: своїм розміром, нестримним блиском і розкішною орнаментациєю. Берніні й Бароміні — найхарактерніші для нього імена. Але менше показний «високий ренесанс» вражає більше, і спостережник з полегшення повертається від екстравагантних бароккових фасад до шляхетніших досягнень Мікель-Анджельо, Браманте й Рафаеля. «Вічне місто» — це не лише налічко. В Римі численні епохи зустрілись і змішалися у дивно невимушеній гармонії. Все здається на місці — навіть трамваї й американські «джіпи». Але Рим збудований не для авт, і їзда в ньому чимало хвилює незвиклого. Вулиці погано вимощені, а діти тут найвідважніші з усіх, що я будь-коли зустрічав. Але тутешній шофер знає, як керувати своїм гальмом і сиреною, і створює разом із

дзвоном трамваїв та крикливістю людности какофонію, що робить Рим найгаласливішим містом Європи. Чужинець, гуляючи ввечері на «Вія Націонале», буває здивований різноманітністю товарів, виставлених на вітринах крамниць, і схильний подумати, що злидні в Італії — це міт. Але досить поглянути на ціни й порівняти їх із заробітком середнього італійця, щоб переконатись у протилежному. Крамниці повні товарів, бо мало хто з італійців спроможний купувати. Не було тут ніякої спроби раціонувати й контролювати ціни одягу, бо тоді він перейшов би до чорного ринку і ціни ще піднялися б.

Аналогічний стан з харчуванням. Система раціонування охоплює тільки хліб, цукор, олію й деякі інші основні засоби. Норма (крім хліба) мізерна. Додати щось до цієї норми, що перевищує 10% нормальної харчової дісти, середній італієць не може. Коли УНРРА буде зліквідована, Італія стане перед повною економічною руїною. Крім харчів і одягу, УНРРА постачає 80% імпорту вугілля, що дає можливість працювати італійським залізницям та промисловості. Все це треба буде сплачувати долями. Якщо американська позика не прийде, молода італійська республіка переживе перший важкий іспит. Вона потребуватиме міцного дружнього уряду. Замішання й неспокої, викликані економічною кризою,

зміцнять екстремістські партії, і Італія буде роздерта між комуністами й неофашистським «фронтом звичайної людини», а його голова, сеньйор Джаніні, — майстер використовувати народне незадоволення.

ТЕРЕНС КІЛМАРТІН
(З «Уорлд Ревью»)

Паризькі ворожки

Хто хоче дізнатися в Парижі про своє майбутнє, мусить удатись до чорного ринку: ворожки, що їх чисельність збільшилась за війни з 20.000 до 40.000, візьмуть за консультацію від 300 до 5.000 франків. Во-

рожіння у Франції заборонене; тому ворожки провадять своє ремесло таємно і ризикують бути позбавленими волі або покараними грошовою карою, якщо їх накриє поліція.

Багато з них, щоб замаскувати свою справжню діяльність, гандлюють талісманами й фетишами. Деякі прикриваються

навіть заступництвом видатних особистостей. Одна відома паризька ворожка живе в елегантному будинку на Єлісейських Полях і приймає своїх клієнтів, що належать до найвищих кіл суспільства, лише після попереднього замовлення. За погляд у майбутнє сучасна пітія бере 5.000 франків. Вдови військових мають знижку.

ПАРИЖ. СПОРТРИНГ НА ДАХУ

ВИПАДОК з доктором М.

Ця подія не виходить мені з голови. Що наполегливіше стараюся не думати про неї, то чіткіш вирізбляється вона в моїй пам'яті. Здається, коли розровім іншим, мені стане легше, бо досі я єдиний власник страхітливої тасмниці подій у таборі С.

Хтось казав: «Станьте в куток і спробуйте не думати про леопарда — обов'язково леопард маловатиметься у вашій уяві». Я вже не можу думати про «леопарда».

Цар Мідас, якого боги покарали ослячими вухами, не міг ховатися зі своєю тасмницею. Вона його гнітила, мучила, він мусив комусь поскаржитися, бодай землі.

Отже в таборі С. трапилося таке. Цей табір, крім назви місцевості й порядкового числа мав у вигляді прикраси дві латинські літери DP, що означало людей безправних (довідка для майбутніх істориків).

У своєму закамарку на піддашпі я переглядав валізу. Це було присмно-тужливе заняття. Пожовклі світлинки, листи, газетні вирізки, різні сувеніри породжували гірко-солодкі почуття. Мелянхолійний роже-восиній вечір доповнював настрій. У двері постукали — нервово й різко.

— Увійдіть!

До комірчини буквально вскочила пані М., дружина мого приятеля — доктора природничих наук. Я закрити валізку й підвівся з підлоги.

— Чим можу служити?

— Пане Петрику, Володик зник... І ще... і ще...

Це було дивним. Доктор М. не мав звички кудись зникати. Він був зразком домосідництва. Навіть тут, на вигнанні сидів цілими днями в кімнаті, проводячи якісь тасмні дослідження. Ці досліди не заважали його ширій любові до дружини й дружбі зі мною. Вечорами ми грали втрюх у гру, що помісцевому називалася «Нарр», пили каву й ділилися спогадами про минуле. Саме тепер я збирався, закінчивши перегляд валізи, податися до М. на партію-другу «Нарру», як до мене несподівано завітала пані М.

— Чи ви вже когось про це повідомляли?

— Ні... Просто до вас... Тут щось дивне...

Натягнувши єдині білі тенісові черевики, подаровані заокеанськими братами, я пішов за пані докторовою. Вона розповідала тремтячим голосом:

— Ви знаєте, що відходячи, я завжди замикаю Володика на ключ. Він такий неуважний. Так і сьогодні. Замкнула й пішла одержувати приділ. Повернулася не скоро — самі знаєте... Дивлюсь — нема Володика. Покликала. Жадної відповіді... А на канапі саме убрання, якось дивно покладене. Невже він голий утік? Подивіться самі... Я нічого не рушила... Все, як було...

В кімнаті доктора М. все було, дійсно, як звичайно: червоні спіралі електричної плитки, на саморобному столі стояли в стоячках колби, реторти, мензурки, пробірки, якісь хемічні розчини, реактиви, лежав розкритий зошит. На зошиті — самописка «Монт Блянк». На канапі ж...

На канапі лежав повний одяг мого друга, покладений так, ніби в ньому ще була якась невидна людина. Рукава куртки зберігали форму рук, із властивими зморшками в ліктях, з-під коміра застебнутої на всі гудзики сорочки виглядала старано зав'язана краватка. Штани були зігнуті в колінах, черевики з шкарпетками всередині зашнуровані й зав'язані.

Мені, не відомо чого, стало моторошно і по спині пробігли холодні пасочки.

— Ідіотський жарт... — хрипко пробурмотів я.

— Жарт... — безбарвно повторила пані М. Рвучко, підійшовши до канапи, я з неприємним почуттям схопив куртку і зразу пустив її, відчувши в ній щось важке.

Пані М. безсило опустилася на стілець. — Що там є? — прошепотіла вона з дико розширеними очима. — Що там є?

Але я вже не слухав і розгортав обережно куртку. В ній під сорочкою знайшлася зовсім гола приблизно двомісячна дитина.

— Хлопчик! — крикнув я здивовано. Мені ніхто не відповів. Пані М. зомліла на стільці. Очунявши, вона гірко заплакала.

— Ах, падлюка, падлюка! А був-же такий тихенький, такий... до... до... домашній...

Що мені було говорити? Я взяв хлопчика на руки й придивився. В крихітному обличчі дитини було щось таке невимовне, що примусило мене здригнутись. Дитина, подібна до мого приятеля в усіх дрібницях, ніби якось значущо підморгнула мені, і її маленький ротик розтягнувся в саркастичну посмішку.

З невимовним змішаним почуттям поклав я дивне створіння на канапу й розгублено розглянувся по кімнаті. Погляд мій упав на зошит. Підійшовши до столу, я взяв його до рук.

В цьому зошиті було написано таке, що й досі стає моторошно. Коли будуть закінчені ці записки, зошит згорить. Звичайний шкільний зошит, списаний неможливо неохайною рукою мого бідного друга, містив у собі найбільше, найгеніальніше й найбезглуздіше відкриття в історії людства.

Ось ці дивовижні записи.

»19 травня 194...

Країна, спустошена війною, склала зброю два тижні тому. Я не можу придбати навіть калій-гіперманганікум, бо його нема. До того ж у мене й грошей немає. Досліди стоять. Як це прикро! Живемо в stodолі, на селі, з милости господаря.

28. травня.

Ловив рибу. Як це говорять? «На однім кінці гак, а на другім дурак.» Натрапив на ембріони, пуголовки. Вони мають надзвичайно координовані, майже розумні рухи. Інстинкт. Цікаво, чи людські ембріони мають щось подібне?

Кінець червня.

Дати не знаю, але був страшний день. Господар щось наплів і по нас приїхали автом. Утік з дружиною до лісу. Пішки прийшли до міста. Тут зорганізовується табір для ДП. Можливо, що продовжуватиму досліди тут. Здибав старого друга Юрія Петрика. Такий же молодий, як і був, а в мене вже лиса голова. Життя стало більш повноцінним. Дружина, друг і досліди. Ах, досліди!...

10. серпня.

Ще не можу відітхнути. Нерви просто поскручувалися у вузли. Нас вивозили силоміць туди, куди ми не хочемо. Побиття, кров. Я, дружина й Петрик утекли через пролім у стіні. Тепер в іншому таборі. Кажуть, що подібне більше не повториться. Хочу вірити, але мушу форсувати досліди, щоб сховатися від цієї потворної дійсности.

16. серпня.

Сьогодні — радісний день. Видали цигарети й чоколаду. Виміняв те й те на реактиви та хемічний посуд. H_2SO_4 плюс мій розчин. Чи

вийде з цього намул? Ех, коли б бунзеніву лямпу!

Жовтень.

Все до біса! Вчора був так близько до мети, але прийшов голова таборової ради з претенсією, чому я не їду на заготовлю палива до лісу. Вилаяв «східняком» і пішов. Через це я забув занотувати час, і мензурка тріснула. Мушу починати знову.

Жовтень, 11.

22. спроба. Намул є, але кристалізується. Може спробувати сірководень?

12 жовтня.

Приходив комендант поліції, вилаяв спекулянтком і наказав викинути геть тухлі яйця, які я ніби тримаю в себе. Чи розуміє він, що це запах сірководню?

Грудень, 31.

Завтра Новий Рік, а я ще не дійшов мети. Боже, допоможи на Новий Рік діждати! Зустрічасмо втрюх. Юрій Петрик каже, що має того табору досить. Я теж. Чомусь згадав Лявуазьє. Гільйотинували таку людину! І хто? Творці декларації прав людини й громадянина. Парадокс? Ні! Жак! Жак!

Січень, 194...

Стільки часу минуло. Але, не марно. Суміш мусить устоятися. П'ять тижнів! Це для мене вічність. Формула першого циклу: CO плюс Ca , плюс SO_4 , плюс мій реактив. Дружина не задоволена: не відвідав з нею ані одної імпрези. Не можу. Боюся скупчень. Так і ввижається, що оточують, б'ють, заганяють на авта й везуть на загибель. А я ще не готовий. Як буду в порядку... О, тоді! Мені нічого не зроблять. Врятую всіх: і дружини, і Петрика, і навіть коменданта поліції. Усіх таборян. З коменданта поліції почну.

22. лютого.

Механічних впливів замало. Є щось більше за матерію. Треба виховувати дух за взірцем індійських йогів, буддійських мудреців. Інакше — катастрофа. Чорне, страшне. Ніщо. Чи існує Ніщо?

Дата?

Дні для мене не існують. До чого вони, коли попереду вічність. Я мушу всіма силами стримувати в собі радість. Бути звичайним, мовчати... Мовчати! Т-сс... Дослід удався блискуче. 183 (літерами: сто вісімдесят третій) експеримент удався блискуче. Фатально. 183 також число однієї кімнати в таборі. Там, у цій кімнаті перші мої овочі. Тепер черга за мною. Ох, страшно! Таблетки. Іду! Зворотний процес розвитку. Перший 183, другим я».

Мене обійняв жах. Увесь табір сьогодні обговорював справу тасмничого зникнення коменданта таборової поліції. На порозі кімнати 183, де він мешкав, знайдено тільки одяг з засунутою всередину близною і більше нічого. Хтось ніби чув очайдушний крик дитини, але на це не звернувши уваги. Коло мене стояла пані М. Очі в неї були якісь дивні, ніби дікі!

— Ви читали? — спитав я.

Вона кивнула.

— Я дивилася через ваше плече.

Голос у неї був дивно однотонний. Я спробував засміятись.

— Я не знав, що ваш чоловік, а мій приятель пише фантастичні оповідання.

Жінка заперечливо хитнула головою. Її обличчя було зовсім сіре.

— Читайте вголос. — сказала вона.

»Morituri salutant! Чому morituri? Я не збираюся вмирати. Навпаки! Я їду моїм розумом в Ніщо, щоб повернутися в нове життя збагаченим тим, що є по той бік».

Пані М. скрикнула. Вона стояла, судорожно, вхопившись за одвірок і тяжко, уривчасто дихала. Навколо все було по-старому. Тільки тепер усе довкола набуло для мене значення вмістища жахної

»Як я вмер і воскрес«

»Ніколи не забуду дня своєї смерті«, — сказав Валентин Черепанов, коли ми сиділи з ним на травистому березі Оки. Його засмагле обличчя під білявою шевелюрою було серйозне. Таке твердження в цей ясний, соняшний день на запашиім сосновім узліссі коло Дзержинську звучало б як недоречний жарт, коли б я ще не чув дечого про його історію. Цей стрункий, здоровий колишній гвардієць Валентин Черепанов умер у польовому шпиталі, але його оживив професор В. Неговський. Неговський видав звіт про це наукове чудо. Тепер послухаємо від самого 23-річного Черепанова, як почувася себе померлий.

»Ні, я ніколи не забуду цього дня«, — повторив Черепанов. — »Це було 3. березня 1944 року. Я служив радистом у команді, розташованій коло Вітебську. Наша рухома радіо-станція була прихована в балці серед устеленого снігом степу. Німецькі батареї увесь ранок завзято обстрілювали наш сектор. Коло другої години загороджувальний вогонь посилювався. Це був справжній двобій між нашими й їхніми гарматами. Я виліз із радіо-авта, щоб подивитись, що робиться навколо. В цю саму мить зовсім близько пролунав громовий вибух.

Я сховався за прикриття й продовжував спостереження. На віддалі 100 метрів у повітрі пронеслась густа димова хмара. Позад мене новий вибух. Мені вистачило часу лише встановити, що вибухло за якихсь 50 метрів від мене. Я простерся на землі й утратив свідомість. Опам'ятався на тому ж місці. В моїх вухах шуміло. Кризь туман я побачив, що укрите снігом кущі навколо були пошматовані гранатними уламками. Зовсім близько розірвалась третя граната. Я хотів тікати, але не зміг поворухнутися. »Поранений«, — подумав я, хоч не відчував

таємниці, якихось привидів, чогось невідомого, потойбічного, з чого зухвалий мій друг намагався зірвати завісу.

У зошиті не було більше нічого, крім одного слова, яке з трудом зрозумів, бо воно було невиразно написано. Це слово було »таблетки«.

Глухий стукіт вивів мене з оствопіння. Пані М. лежала непритомна коло дверей. Трохи води вистачило, щоб привести її до пам'яті. Але це вже була якась інша жінка. Її уста весело посміхалися, вона підморгнула мені і, взявши кінчиками пальців сукню, наспівуючи, завальсувала по кімнаті.

Потрібні були зусилля кількох дужих мужчин, щоб відправити нещасливу дружину мого приятеля до божевільні. Виконавши свій сумний обов'язок, я негайно повернувся назад. Все було скінчене. На каналі не було нічого. Зворотний процес, винайдений доктором М. завершився. А таблетки? Так, таблетки. Ще коли я входив з бідною панією М. до цієї страшної кімнати, я бачив оці диявольські таблетки. Це були отруйно-зеленого кольору круглячки.

Але тепер замість таблеток тут була сіро-синя мерехтлива слизна.

Так загинув (а може й ні?) мій милий приятель доктор М., що намагався розв'язати (а може й розв'язав? Хто знає?) загадку людського буття. І для цього він перенісся в страшне мовчазне Ніщо.

Може в іншій якій формі мій приятель доктор М. є тут, близько, між нас? Ми, люди, ще дуже мало знаємо.

За проханням Юрія Петрика оці його записки публікує

Г. Пече

ніякого болю. Я провів долонею по стегну, доторкнувся до голого м'яса, вогкого від теплої липкої крові, й почав кричати.

Пригадую, до мене підійшов фельдфебель; я був перенесений до вантажного авта. Везли мене вибоїстим фронтовим шляхом до польового шпиталю. Там у зеленім шпиталевім наметі було тепло від залізної похідної пічки й приємно пахло свіжими березовими дровами. Мені дали склянку води. Я проковтнув краплину, і мені стало краще. Хотілося спати, бо відчував у кожному члені втому, як після дня напруженої фізичної праці. Я випив ще трохи води й задрімав.

Це був кінець першого життя Валентина Черепанова. Тут я перерву його оповідання, щоб розказати про події, про які Черепанов довідався лише пізніше. Він був важко поранений гранатним уламком у праве стегно. Йому зробили операцію. Під час операції він умер. Лікарі польового шпиталю не мали в цьому ані найменшого сумніву. Пульс, функція серця й дихання припинилися, зіниці очей були розширені до крайньої можливості; не можна було спостерігати жодних життєвих рефлексів. З медичного погляду Черепанов був мерцем. Але випадок хотів, щоб цей шпиталь у зруйнованому селі Кожекіно був обраний професором Володимиром Неговським для експериментів оживлення трупів.

»За три з половиною хвилини після настання клінічної смерті були вжиті заходи для оживлення«, — писав професор у своєму звіті — »Ми вжили так званої комплексної методи: в артерії ввели кров з адреналіном і виноградним цукром і за допомогою спеціального апарата напомували в легені повітря.

За хвилину серце почало битись; дихання відновилося через три хвилини, а за годину можна було спостерігати ознаки опритомнення«.

»Не знаю, як довго я спав«, — продовжував Черепанов своє оповідання. »Я не можу згадати нічого, що трапилось зі мною тієї ночі. Перше, що я пригадую, це — хтось схилився наді мною, і я почув тихий голос: »Черепанов!« Я спробував підвестися, але відчув тупий біль. — Як ви себе почуваете? — спитав голос. »Добре«, — відповів я. Я міркував про те, де перебуваю. Згадав, що був поранений, і усвідомив тоді, що не бачу. Протер очі й зі страхом запитав: »Чи не пошкоджено мені очі?« Той самий жіночий голос утішав мене: »Ні, ні, не бійтеся, ваші очі не пошкоджені«. Але я не вірив і думав, що осліп. Вона мене лише заспокоює. В моїх вухах свистіло, але я міг добре чути. Я чув крики людей, що маячили в ліжках коло мене, чув ходу, голоси. Якийсь лікар звернувся до мене й спробував заспокоїти мене щодо очей. Потім прийшов хтось, кого називали професором, і я відчув, як його пальці підняли мені повіки. — Зробіть йому переливання крові, — сказав голос із темряви. Потім до мене: »Зможете бачити«. Минули хвилини. Я почув ходу. »Стисніть кулак«, — сказав мені хтось. Я слабо корився. М'язи моєї руки пронизав біль; щось холодне потекло до мого тіла. Я бився, як у лихоманці, і сказав їм, що мені холодно. Мене вкрили й перев'язали руку. Я забув свій страх сліпоти. Єдине чого я прагнув, — це тепла. Час тягся довго, кожна хвилинка була льодовою вогкістю. Та нарешті я поступово зігрівся, і страх опанував мене знову. — Скажіть, прошу вас, — звернувся я до сестри, — буду я бачити, чи ні? — Будете бачити, — з певністю відповіла вона, — так каже професор!

Далі я заснув. Мене збудив голос сестри, що питала, чи можу бачити. Я нічого не бачив, хоч відчував біля свого обличчя тепло від електричної лампки. Мене вимили і знов зробили переливання крові. Той самий крижаний холод оповив мене. Минуло багато часу, поки я зігрівся. — Який сьогодні день? — запитав я. — Четверте березня! Коло мене сиділа сестра, коли я несподівано почав розпізнавати в сірому тумані ліжко, а потім поступово виплило молоде приємне обличчя. Обличчя жінки. Після того, як я переконався, що мій зір повернувся, я зміг сконцентрувати свої думки й обміркувати, що зі мною трапилось. Згадав, що був поранений і перенесений до шпиталю, де й заснув.

Мій зір поступово кращав; 6-го березня мені зробили нове переливання крові, і я зміг нормально бачити. Але того вечора у мене раптом піднялась температура, і професор Неговський установив запалення легень і серум-індіосинкрацію. Мене почали лікувати. Професор Неговський так пояснює тимчасову сліпоту Черепанова. »В наслідок тимчасового припинення харчування мозкових клітин під час клінічної смерті в перші дні спостерігались порушення зору й мови. Але ці порушення були швидко усунені«.

»Я їв мало і не відчував голоду«, — оповідає Черепанов. — »Мені зробили нове переливання крові. Я не міг пити кави і просив солоних страв. Мені здавались смачними лише оселедці. Кілька днів я був дуже слабим. Міг бачити, чути й розмовляти, але не відчував ніг нижче від колін.

20. березня мене перевели до етапного шпиталю. Там мене відвідала Валя Вухм'якова, дівчина, що збудила мене 4. березня. Від неї я довідався, що я був умер, що моє ім'я було дійсно записане до списку убитих і що професор Неговський повернув мені життя.

21. квітня я прибув літаком до Москви, де лежав спочатку в шпиталі, потім у клініці для нервово ушкоджених Інституту Експериментальної медицини. Там я залишався до 9. вересня і навчився ходити, спочатку на милицях, потім без них.

Я переконався, що смерть вплинула на пам'ять. Я почав читати й помітив, що забуваю перші рядки, коли переходжу до наступних. Але академік Н. Грашенко та його асистенти своїм лікуванням поліпшили мою пам'ять і зробили її поступово нормальною. У вересні я почував себе вже свіжим і здоровим. З вдячністю попрощався з професором Неговським, що прибув у той час до клініки.

Після двомісячного відпочинку я надував зробити щонебудь розумне для мого другого життя. Я почав учитися в вищій торговельній школі в Горькому. Всі дуже цікавились мною, але я не почував ніякої різниці між собою й іншими.

Я зовсім не переймався тим, що був уже мертвим. Я хотів жити. Мене обрали на голову клубу фізичної культури при вищій школі, і минулої зими я брав участь у змаганнях на лижах. Я танцюю, граю на гітарі й мандоліні і радію з життя. Лікарі й друзі часто питають мене, як почував себе померлий. Вони сподіваються чогось sensationного і бувають розчаровані моєю звичайною відповіддю: »Я був поранений, заснув і прокинувся. Тепер я здоровий, і мені не цікаво пригадувати, що трапилось зі мною в ті дні«.

Валентин замовк і посміхнувся.

»Але я маю для вас маленьку новину — незабаром одружуся«.

Професор Неговський, що написав дві книжки про свій досвід оживлення забитих на фронті, зазначає: »Пробудження Черепанова від смерті — це не надзвичайний

СКЛЯНКА ЩО НЕ РОЗБИВАЄТЬСЯ

(ФЕЙЛЕТОН)

Моя дружина і я — цим ми й відомі, що ошадні. Не скупі, ні. Ні в якому разі! Але радо ми не кидаємо грошей у болото! Натомість Марцелью зовсім іншої породи людина, і ніхто не міг би сказати, що це наш син. Це принаймні тоді, коли мовиться про поведінку його зі склянками. Він у силі взяти в руку склянку та преспокійно опустити її на землю. Очевидно не усвідомлює, скільки це коштує грошей. Можливо, що з часом він поправиться, але покищо — тепер має він три роки — здається йому, що склянка саме на те й існує, щоб її розтовкти. Ми пробували давати йому срібну чашку, але про це він не хотів навіть слухати. Він не буде пити, якщо не має такої самої склянки, як ми. А прецінь ми ж не можемо пити всі зі срібних чашок.

Коли цим способом він побив увесь сервіс, а моя дружина купила новий сервіс на дванадцять осіб, то мені нараз спав на думку добрий замір: треба придбати для Марцелью склянку, що не розбивається. Але справа не була така проста. Це мусіла бути точнісінько така сама склянка, як наша, інакше він з неї не питиме. По довгих розшуках врешті я таку знайшов. Приніс її додому і в родиннім колі з успіхом робив проби. Лише згодом я виявив, що вона зі скла, яке не розбивається.

Між іншим треба підкреслити, що перша спроба спричинила непорозуміння з моєю дружиною. Вона думала, що я грався, як м'ячиком, склянкою з нашого нового сервісу. Натомість Марцелью тішився з цього надзвичайно. Цього ж дня дістав він у свої руки, заким хтось міг йому в цьому перешкодити, одну склянку з доброго сервісу та й кинув нею об долівку. Але він прецінь не міг знати, що я експериментував не звичайною склянкою. Це не таке, зрештою, важливе, якщо в наслідок цього навіть число склянок з дванадцятьох зменшилось до одиннадцяти.

Коротко сказавши, все йшло гладко аж до наступного дня, коли прийшла покоївка й промовила:

— Я мушу накривати до столу. Прошу мені сказати, котра тут склянка, що не розбивається?

Ця гуска поставила її в креденс разом з іншими склянками. Можна собі уявити її та й мій клопіт. Треба було відшукати склянку для Марцелью.

— Дурна гуска, — кричав я, — раніше

ставите її всуміш з іншими, а потім питаєтесь, котра вона?!

— Тепер з'явилась моя дружина, а вона, на щастя, не нервова. Саме за це я врешті її вибрав по багатьох роках шукання.

— Тільки все спокійно, — озвалась вона, — ми вже її знайдемо.

Ми погодилися, щоб усі склянки старанно й уважно дослідити. Але важко було розпізнати. Треба ще раз ствердити: я саме шукав склянку, що не розбивається, але таку, щоб мала такий самий вигляд, як склянка з нашого сервісу.

Врешті озвалась моя дружина:

— Здається мені, що оця.

— Гм, — промимрив я. — Мені здається, що радше ота друга. Так тривало добру хвилину, аж остаточно моя дружина, переконана, що її склянка і є саме та, що не розбі'єш, пустила її додолу, щоб доказати, що вона має рацію. Коли я побачив, що склянка розбилась, і моя теза тріумфувала, я був достатньо задоволений.

— Але твоя також не та, — крикнула жінка, що, очевидно, зденервувалась.

— Шо? Ця, що я держу в руках, не вона? — скрикнув я, і в ту ж хвилину склянка лежала вже на долівці.

Залунав крик тріумфу. Але він не походив від мене — тільки від моєї дружини, що з блисками радості в очах дивилась, як склянка розсипалась на тисячі кусків, заледве діткнувшись долівки.

— Ну, це гарна історія, — озвався я, — отже жодна з цих обох!

— Мені теж так здається, — викрикнула дружина, зовсім розгубившись.

Присутність таємничої, що не розбі'єш, склянки, зробила нас неспокійними та нервовими. Яку тепер дати Марцелью? Якщо вишукати одну так, на пробу щастя, то можна було б натрапити саме на цю, шукану, але можна було й схибити. А похибка означала б знову одну розбиту склянку.

Ми нараджувались, що робити, коли це з другої кімнати почули крик. Покоївка розбила ще одну склянку. Це вона самостійно робила досліди. Отже була це вже четверта склянка з доброго сервісу. Справа виявлялася зовсім невтішною, але мала ту добру сторінку, що предмет наших розшуків значно зменшив свій обсяг. Тепер склянка, що не розбивається, — одна з тих вісьмох, що zostалися. Це значить, ми мали ще сім можливостей з вісьмох, що можемо розбити одну склянку. Число незабаром зменшилось до шести; коли я, підбадьорений цим обчисленням, зробив нову спробу, справа закінчилась п'ятим розбиттям. Потім чер-

випадає у медичній практиці, хоч більшість цих людей швидко знов умирає. Під клінічною смертю розуміють відтинок часу, не довший шістьох хвилин після втрати свідомості й припинення дихання та діяльності серця. За цей час, не зважаючи на припинення цих важливих життєвих функцій, організм ще не зазнає ніяких остаточних змін. Серце можна оживити навіть через довший час, але мозок може пережити припинення циркуляції крові лише шість хвилин.

Оживлення можливе лише тоді, коли не було боротьби зі смертю (агонії), ніяких попередніх важких хвороб або великих ран.

Ми дослідили нашу техніку оживлення людей у стані клінічної смерті на десятиох випадках. У п'ятьох із них ми досягли повного оживлення, але чотири поранені вмерли. Лише в одному випадку оживлена людина повністю одужала.

Професор Неговський вважає, що з тих людей, які вмирають, особливо під час операції, багато могли б знов одужати, якби вжити його методи. Він вірить, що прийде час, коли наука зможе повертати до життя людей, що були мертвими довше, ніж шість хвилин.

ГЕОРГІЙ МОРЯГІН
з «Емпайр Діджест»,
Торонто, Канада.

гувалися спроби моєї дружини та покоївки. Всі вони закінчились безуспішно.

Розшуки склянки тепер нас добре розлютили. Ми хапали склянку за склянкою на щастя долі та з окликом «Ось буде ця!» поспішно з люттю кидали додолу.

Коли осталися тільки дві склянки, я отямився.

— Тепер нема рації, — промовив я, — це ж тупоумно випробовувати з усіма склянками. Ясно, що склянка, яка не б'ється, мусить бути одна з цих двох. Спробуємо тільки одну з них кинути. Якщо вона не розбі'ється, тоді вона й є та, що не б'ється; якщо ж розбі'ється, тоді іменно ця друга є та, що не розбі'єш.

Ми спробували. Склянка, що не розбивається, була саме друга. Ми про це таки дізнались. Якраз остання, шкода! Але тепер ми були вже загартовані.

— Я, — озвався я, обтираючи зимний піт, що блистів мені на чолі, — я все ще не вірю, що це саме ця є.

— Спробуймо, — погодилась дружина.

Я вхопив склянку, щоб кинути нею об землю, але якесь передчуття мене здержало.

— Не можна знати, — промовив я, — якщо ця також не та, то розбі'ється.

Із тисячею обережностей перенесли ми склянку, що не розбивається, в безпечне місце.

АХІЛЕ КАМΠΑґЛЕ
Переклав Б. Домазар

АНСЕЛЬМ ФЕСРБАХ. Фрагмент з картини
«МАТИ З ДИТИНОЮ».

Діалог про любов і шлюб

Розмова про кохання

Вона хоче почути, що ви її любите, і то не тільки у формі уривчастої відповіді на її питання, що звучить: «Звичайно, так!»

Витонченість вислову не має значення. Кажіть це тими словами, які вам спадають на думку, але покажіть їй, що це дійсно так.

Принагідно запросіть її кудись пообідати — вона почуватиме себе радою, задоволеною з того, що до неї «залицяються».

І чому б не винести кохання поза звичайний час і місце? Скажімо, присвятити йому недільний ранок?

Кохання в щоденній атмосфері не дає насолоди. Тримайте його окремо від бюджету й господарських турбот.

Жінку ніщо не переконає краще, як слова. Їй треба чути слова захоплення, що їх звичайно відтискує на задній план практика шлюбу. Як це багато раз доказано, в подружніх клініках сексуальні непорозуміння здебільшого мають не фізичну, а психологічну підкладку. Присвятіть думанню над цим поглядом на шлюб хоч малу частинку з того часу, що ви віддаєте справам, і це сплатиться.

Мовчання — золото?!

«Якби ж він говорив зі мною» — це одна з головних скарг усіх жінок. Не важно про що — тільки розмовляйте.

Щоб не спало їй на думку таке саме, як і перед одруженням. Невже щось могло атрофуватись через брак стимулів?

Спробуйте запам'ятовувати, що трапляється з вами на протязі дня, і оповідайте жінці найцікавіші випадки.

І день може бути нуднішим за три відра помий, але вона буде вдячна, якщо ви ним зацікавитесь.

Пам'ятайте, що духові стосунки це двобічна справа. Мало бути тільки «добрим слухачем».

Якщо не можете зрозуміти, чому вашій жінці приємно перебувати в товаристві іншого чоловіка, будьте певні, що в 90 випадках із 100 це пояснюється тим, що він з нею розмовляє. А чому б вам цього не робити?

Скажете, що передшлюбні розмови — це було звичайне причаровування; тепер воно стало зайвим. Коли ж ви перевірите цей поширений серед чоловіків погляд, то побачите, що все можна починати спочатку. Обговорюйте з нею книжки, кінофільми, оповідайте про ділові подробиці. Поступово можна почати питати її думки й у важливих випадках.

Можна бути певним, що на кожную вашу постанову вона відповідь: «Звичайно, ти маєш рацію, любий».

Що ми робимо увечері?

Принаймні раз на тиждень майте певний плян на вечір. Ніщо не підбадьорює менше, ніж «О, подумай сама!»

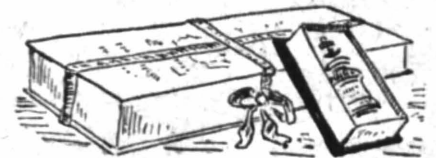
Поводьтєся з нею, як «на побаченні», а не намагайтєся підкрєслити, що робитє щось з обов'язку, бо, мовляв, вона ж ваша жінка.

Ідїть назустрїч у шуканнї спільних інтересів. Мусить знайтися хоч одна справа, яку вам цікаво робити разом.

Вибирайтєся кудись тїльки вдвох, не берїть для компанї когось із ваших добрих друзів.

Бережїтьєся одноманїтностї суботних вечорів. Скажїмо, що робити цієї суботи? Чому б не погуляти просто в місячнїм сявї?

Найкраще те, що вона заплатити вам шістьма чудовими вечорами за сьомий, проведений на її смак. Провівши з вами кілька вечорів так, ніби ви щойно познайомилися, вона почуватиме себе королевою; а ви й далі можете щосуботи вибиратись на рибу з приятелями.

Дотепний і тактовний чоловік уміє зробити своїй жінці приємним перебування дома, не втрачаючи при цьому своєї особистої свободи.

Ох, ці сюрпризи!

Жінки люблять різні святкові дні, всі родинні, як, скажімо, день народження; але особливо ті, що про них ви мріяли разом.

Можете зробити зовсім малий подарунок, але пам'ятайте, що записочка, прикладена до нього, має бути по змозі поетична й сердечна.

Даруйте їй щось таке, що вона любить. Скажімо, якийсь старомодний одеколон, коли вона уявляє себе чарівною сиреною?

Не знецінюйте ваш подарунок, кажучи: «Це ж було зовсім легко...» Хай вона думає, що ви витратили принаймні кілька годин на вибір.

Якщо ви забули, пожартуйте з себе, поцілуйте, коли вона питає: «Любий, а знаєш, який сьогодні день?»

Звичайно, це банально, але багато подружжів живуть щасливо завдяки тому, що чоловік записує в своєму діловому календарі різні «спеціальні випадки» та дрібні жінчині бажання. Він мудро замовчує про те, як помагає своїй пам'яті, і часто приносить додому якраз те, чого вона бажала. Він особливо гарний при «особистих подіях», таких, скажімо, як день, коли вони вперше поцілувались чи вперше відкрили, що обоє люблять Бетговена, бейзбол чи ще щось. Його жінка не вважає його банальним; навпаки, вона переконана, що її чоловік найкращий у світі — навіть тоді, коли програє в карти.

Які чудові родинні взаємини може створити вмילו використаний календар?

Чи я гарна, любий?

Справа в тому, що вона ж повинна вас про це питати. Придивляйтесь до неї інколи — і ви переможете подружню сліпоту.

Це зовсім не тяжко. Вона не цікавиться, чи ви відрізняєте один її капелюх від іншого. Головне, щоб ви хвалили...

Жінки ніколи не одягаються на втіху іншим жінкам. Хібащо їхні чоловіки скупі на компліменти.

Якщо ваша жінка гарна, їй це подобатиметься. Коли ж не гарна — то тим більше буде вдячна за компліменти.

Добре вибраний час багато значить. Наприклад, коли вона стомилась докраю і вимазалась по вуха, фарбуючи-кухенний стілець.

Підбадьорювання скрізь потрібне, а особливо для жінок, — бож вони його так мало мають. Вони не одержують ні підвищення платні, ні кращої посади; так само ніхто їм не дарує квітів за їхню працю. Тому кожен щирий ваш комплімент викличе в неї ясну усмішку й чудовий настрій.

Щоб побачити, як це відіб'ється, спробуйте хвалити її при людях. За задоволення від свідомості, що знайомі чують, як чоловік її хвалить, вона заплатить вам, чим схочете.

Робіть це граційно

У грошових справах дайте їй добрий початок. Розкажіть їй про ваші прибутки, навіть, якщо під час вашого заличання вона бачила самі орхідеї й шампанське.

Не перебільшуйте своїх фінансових можливостей. Краще зменшуйте їх — і хай вона спробує бути ощадною.

Якщо ваші прибутки стрибають періодично то вгору, то вниз, не ховайте цього. Вона любитиме вас за довір'я.

Давайте їй певні суми і не питаєте, як вона їх витрачає. Якщо вона купує шість капелюхів, не маючи черевиків, — це її власна справа.

Коли тратите гроші на дороге хутро або на галасливих гостей, робіть це граційно, а не зітхаючи жалісно.

Хибна думка, ніби жінки не розуміють, що таке гроші. Ваша дружина знає, що гроші конче потрібні, і хоче бути вашим фінансовим партнером. Кажете, вона мила, але безпомічна в арифметиці? Витрачає за мить усі гроші, що ви їй дасте? Давайте їй менше — і, зрештою, покривайте її дефіцити. Фінансово це не дуже змінить справу, але багато значить психологічно.

Отак поведуться з жінкою!

Спорт

ЧОРНОГОРА—БЕРКУТ

5:0

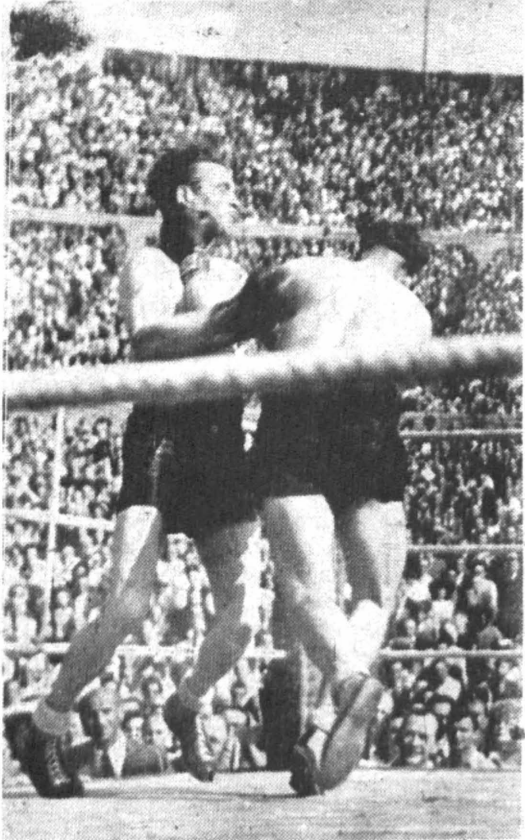
Зустріч футболістів «Беркут» — Новий Ульм та «Чорногора» — Авгсбург, що відбулася 18.5.47 р. в Авгсбурзі на грищі в таборі «Сомме-казерне», розчарувала симпатиків «Беркута». Напад ульмівців на цей раз показав цілковиту неспроможність грати біля воріт противника. Коли комбінації на середині грища розпочинались досить можливо, в лінії нападу вони завжди не доводились з успіхом до кінця.

Цього, навпаки, не можна закинути «чорногорцям». Найкращі в нападі Савка 2. і Басейчук виконували це завдання блискуче. Початок гри зовсім не показував, що Ульм буде так «розбитий». Їхній напад часто надходить до воріт авгсбурзьців і лише невдалі стріли по воротах не дають їм відкрити рахунок. Добре підтримуваний лучниками захист не дає авгсбурзькому нападкові загрирати на повну силу. Так безуспішно для обох сторін триває гра до 20 хвилин.

Після цього починається «невдача» для ульмівців. Добре проведену комбінацію Савка 2. закінчує майстерним голом 1:0. Ульмівці відповідають посиленою атакою. «Чорногора» грає певніше. Її напад знову біля воріт «Беркута». З рогу добре подає Басейчук і незакритий Савка 2. головою забиває другий гол. В ульмівців помітне замішання. Гра набирає гострого характеру.

Маючи вже 2 голи, «Чорногора» грає спокійно й технічно вправніше. Коротким пасом «чорногорці» легко підходять до ульмівських воріт, створюючи небезпечні ситуації. На 30 хв. той же Савка забиває 3-й гол. Стає ясно, що доля «Беркута» вже вирішена. За дві хвилини до кінця першого тайму карний удар з 30 м. блискуче зреалізовує Басейчук, доводячи рахунок до 4:0.

У другій половині Ульм докладає всіх зусиль, щоб будь-яким способом бодай поліпшити відношення голів. Але прекрасна

У Берліні відбулося перед 22.000 глядачів змагання за німецьку майстерність у середній вазі між ГУКСОМ і КАМПЕ. Після 12 раундів переміг кількістю здобутих вічок Гукс. На фото — епізод з 11. раунду, Гукс ударом лівої руки збиває Кампе додолу. (Фото Д.-Б.)

Світова рекордсменка на ковзанах 19-річна БАРБАРА АН СКОТТ віддає назад люксове авто, що їй подарувало рідне місто Оттава з нагоди перемоги в Осло. Прийняття подарунку було б порушенням правил аматорського спорту. На фото — Барбара Ан Скотт повертає мерові Оттави ключі від авта. (Фото Д. Б.)

гра воротаря Дубляниці зводить усі їхні намагання нанівець. В декількох складних ситуаціях біля воріт «Беркута» добре виходить молодий воротар. Перед кінцем матчу «Чорногора» дістає право на 11-метровий карний удар, що його Савка 2. безапеляційно завершує. Матч закінчується рахунком 5:0 на користь «Чорногори».

ШВАЙЦАРІЯ—АНГЛІЯ

1:0

Не тільки глядачі цюрихського стадіону, а й уся футбольна Європа чекала з нетерпінням на матч Швейцарія—Англія. Чи швайцарці реабілітують континент від тяжкого 6:0 у Глезго, — чулося звідусіль. В англійській дружині виступали 5 чол., що були присутні в тріумфі Англії. У швайцарській одинадцятці грав лівий оборонець Штефен, що впарі з своїм партнером із клубу Гігером показав далеко кращу гру, ніж у Глезго з данцем Петерсеном.

Якраз це поєднання в захисті двох гравців з одного клубу, на думку швайцарських фахівців, і дало той задовільний наслідок, якого бракувало в Глезго, де кожний грач походив з різної країни. Швейцарія виступила з грачами сімох клубів. Англія — дев'ятьох.

Гра починається швидким темпом з обох сторін. Свіфт врятовує тяжкий стан, де Фінк бив по воротах. Це саме ж робить Штефен. Уже перші 20 хвилин, коли «Англія» легко вдавалось доходити до воріт «Швайцарії», захисники Штефен і Гігер спокійно з чудовою гармонійністю протиставились англійським атакам, роблячи їх безплідними. Два рази Лявтон б'є вище та повз швайцарські ворота. На іншому боці відзначається Ашадо, що цього разу грав свою 50. міжнародну гру. На 26 хв. Фінк забиває гол, але його не зараховують, бо перед тим він зфавлював. Та не проходить і хвилини, як швайцарці знову біля воріт Англії. Блискавична подача Амадо до Фатона, що головою забиває гол 1:0. До кінця першої половини англійці намагаються офензивною грою поліпшити стан. Але рахунок до перерви залишається без змін.

У другій половині англійці переходять до генерального наступу. Вони навалюють атакують, але мистецький захист пари Штефен—Гігер, підтримуваний лучниками, не

дає їм змоги здобути успіх. Швайцарці ж і собі залишаються ввесь час небезпечними. В одній із ситуацій Фінк знову забиває гол, але його анулюють. Англійці починають грати «унфер», що викликає серед глядачів невдоволення, свист. Бікель має дві підряд добрі нагоди, а ще більше було їх в англійців, де мяч не знаходив влучного шляху в ворота. В кінцевій фазі вся англійська одинадцятка, за винятком Свіфта на швайцарській половині. Але захист Швайцарії разом з Балабіо унеможливив усі їхні намагання, приводячи цим самим свою дружину до перемоги 1:0 і реабілітуючи підупалий престиж континенту.

III.

Після 9-річної перерви на гокенгаймівському рингу в Бадені відбулись моторові перегони. Перед 150.000 глядачів змагались найкращі сучасні водії авт і мотоциклів. На фото — майстер ГАНС ШТУК у своєму новому італійському спортовому авті «Чізіталія» перед стартом. (Фото Д. Б.)